

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
บุปผา ประทีปทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)
..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)
..... กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทอภักดี)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ทัศน ทองภักดี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภิต และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการสอบปากเปล่าที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิด และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาอย่างสูง ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภิต อาจารย์ไพศาล อันประเสริฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียรหมประสิทธิ์ ที่ให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณคุณพ่ออัมพรณ์ คุณแม่จำลอง ประทีปทอง และสมาชิกทุกคนในครอบครัวประทีปทอง ที่ให้กำลังใจ แสดงความห่วงใย และให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ผลแห่งความดีทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้กับ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้มีพระคุณทุกท่าน และบูรพคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน

บุปผา ประทีปทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	18
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์	19
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์	24
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์	25
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์	28
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	29
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
ประชากร	44
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46
วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ	46
การดำเนินการรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการค้นคว้า.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ผลการศึกษาค้นคว้า.....	63
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
บทย่อ	71
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	71
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	71
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	72
การดำเนินการรวบรวมข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	73
อภิปรายผล.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	90
ภาคผนวก ก	91
ภาคผนวก ข	113
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	120

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน ระดับชั้น และเพศ.....	45
2	แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ ระดับชั้นเรียน ขนาดของโรงเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	64
3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยายภาคการเรียนการสอน สัมพันธภาพ ระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และ ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์.....	66
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ขนาดของโรงเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยายภาคการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	67
5	แสดงผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อ. การเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	68
6	แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์. ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	69
7	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามนิสัยในการเรียน	114
8	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง	115
9	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน	116
10	แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชา ดนตรี-นาฏศิลป์	118

ภูมิหลัง

การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์เป็นการพัฒนาประเทศที่สำคัญสามารถจะกระทำได้โดยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ประชากรมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีผลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข (ฉัตรชัย เณิมอิสระชัย. 2525 : 1) สำหรับการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มวลประสบการณ์ที่จัดให้แก่ผู้เรียนมี 5 กลุ่มคือ กลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ และกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย สำหรับกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งมีกิจกรรมจริยศึกษา ศิลปะศึกษา พลศึกษา ดนตรี-นาฏศิลป์ ลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพ็ญประโยชน์นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้นการเป็นคนช่างคิด ช่างทำ รู้จักปรับตัว (กรมวิชาการ. 2534 : 2,55)

วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นวิชาหนึ่งในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยซึ่งมีบทบาทและความสำคัญในแง่ของการพัฒนานิสัย ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก มีมนุษยสัมพันธ์โดยอาศัยดนตรี-นาฏศิลป์เป็นเครื่องช่วย และเป็นการส่งเสริมความถนัด และความสนใจเฉพาะบุคคลให้แสดงออกมาตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความคิด และจินตนาการออกมาในด้านการแสดง เพื่อส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น ของนักเรียนอีกด้วย (กรมวิชาการ . 2536 : 74) วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ จึงเป็นวิชาหนึ่งที่เป็นเครื่องมือที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะดังกล่าว และยังเป็นวิชาที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี-นาฏศิลป์ของไทย ที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่บ่งบอกนิสัยใจคอที่แท้จริงของคนไทย ในปัจจุบันวัฒนธรรมด้านนี้กำลังถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมทางดนตรีต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว จนเป็นที่ห่วงเกรงว่าหากไม่เร่งระดมอนุรักษ์และส่งเสริมอย่างจริงจังแล้ว ความเสื่อมสลายของดนตรี-นาฏศิลป์อาจเกิดขึ้นในไม่ช้า ซึ่งก็หมายถึงในอนาคตเอกลักษณ์ทางด้านการดนตรี-นาฏศิลป์ของชาติจะกลับกลายเป็นเรื่องราวประวัติศาสตร์จวนยากที่จะฟื้นฟูขึ้นมาได้อีก (เพทาย บุญประครอง. 2540 : 1) ซึ่งในขณะนั้นรัฐบาลก็ได้เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังให้บุคคล ในชาติตระหนักถึงคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของชาติดังที่ได้กำหนดไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ข้อ 50 (แผนการศึกษาแห่งชาติ. 2521 ฉบับปรับปรุง 2533 : 15) ซึ่งระบุว่า “รัฐพึงจัดการศึกษาเพื่อการเสริมสร้างและก่อให้เกิดความสำนึกในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม ศาสนา

ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม...” ซึ่งดนตรี-นาฏศิลป์ก็ถือเป็นศิลปะของชาติอย่างหนึ่งที่น่าจะได้รับการทะนุบำรุงส่งเสริมในโอกาสต่อไป

ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนป็นรากฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดความตั้งใจ อยากรู้ อยากเห็น ในวิชาที่ครูสอน และเอาในสื่อนักถึงการเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจ รู้สึว่าการเรียนเป็นของสนุก นำศึกษาค้นคว้าลงมือกระทำ และเมื่อผู้เรียนเกิดความพอใจในสิ่งที่เรียน ผู้เรียนก็จะขวนขวายพยายามศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เตรียมความพร้อมที่จะแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ให้ผ่านไปด้วยดี เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตนวางไว้ (นภาพร เมษรักขานิช. 2515 : 33) ดังนั้น ในด้านจิตวิทยาการเรียนการสอนจึงให้การยอมรับว่าในการสอนต้องมุ่งสร้างให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชานั้นควบคู่ไปกับการรู้ และทักษะต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะว่า ทัศนคติต่อวิชาใด ๆ ย่อมเป็นรากฐานที่จะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียน เห็นคุณค่า และเอาใจใส่ต่อวิชานั้น ๆ (ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์. 2517 : 129)

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้สังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขโดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และให้ผู้เรียนพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีโอกาสแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของบุคคลได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีวัฒนธรรมตามวิถีทางประชาธิปไตย พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความประณีต สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหา และพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้ (หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง 2533 : 205)

เมื่อพิจารณาถึงหน้าที่ของการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาดังกล่าวแล้ว ทำให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาในฐานะที่เป็นสถาบันที่ผลิตเยาวชนของชาติ ควรจะมีการส่งเสริมดนตรี-นาฏศิลป์ ด้วยการชักจูง ปลุกฝังให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และรักดนตรี-นาฏศิลป์ โดยลักษณะเช่นนี้ก็เท่ากับว่าโรงเรียนได้ทำหน้าที่ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งด้วย และการที่จะปลุกฝังให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและรักดนตรี-นาฏศิลป์นั้น อาจทำได้โดยให้มีการศึกษาวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในโรงเรียน และสนับสนุนกิจกรรมทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์ในโรงเรียน ดังที่ ศีกฤทธิ์ ปราโมช (2515 : 73) ได้กล่าวไว้ว่า “...เยาวชนไทยในยุคปัจจุบันนี้ยังเป็นไทยอยู่โดยสมบูรณ์ มีความสนใจในขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของไทย และพร้อมที่จะรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเหล่านั้นด้วยความจริงใจ โดยเฉพาะในเรื่องดนตรี-นาฏศิลป์ไทย... ถ้าหากว่าได้มีการชักจูงให้ความเป็นไทยใน

ตัวนั้นปรากฏออกมา...” (กึกฤทธิ์ ปราโมช. 2515 : 73) นั่นก็คือ ถ้าหากนักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์ และมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์ใน โรงเรียนก็อาจจะทำให้นักเรียน รักและสนใจดนตรี-นาฏศิลป์ได้ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ การ ศึกษาวิชาการดนตรี-นาฏศิลป์ในโรงเรียนยังอยู่ในวงจำกัดจึงทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ทาง ด้านดนตรี-นาฏศิลป์ ในโรงเรียนแตกต่างกัน

จากการสำรวจเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์จำนวน 2 คน และจากประสบการณ์การสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของผู้วิจัยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพิชัยญาติ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่ชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ร้อยละ 52 และผู้วิจัยได้สำรวจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 54 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 43 คน ของโรงเรียนวัดพิชัยญาติ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ผลการสำรวจพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไม่ชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ มีจำนวนร้อยละ 46 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่ชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ จำนวนร้อยละ 68 โดยนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้เหตุผลว่า วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ไม่มีความสำคัญ ร้อยละ 36 มีลีลาเชื่องช้า ร้อยละ 29 จดจำทำไต่ยาก ร้อยละ 20 และเมื่อเรียนไปแล้วไม่สามารถ นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ร้อยละ 15 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้ เหตุผลว่า วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่ไม่มีความสำคัญ ร้อยละ 48 มีลีลาเชื่องช้าร้อยละ 26 จดจำทำไต่ยาก ร้อยละ 16 และเมื่อเรียนไปแล้วไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต ประจำวันได้ ร้อยละ 10

จากการสำรวจเบื้องต้นดังกล่าวในลักษณะนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียน ดังที่เทอร์สโตน (Thurstone. 1967 : 479) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นความโน้มเอียงทางด้านจิตใจ ภายในที่แสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ทัศนคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง และพัชนี วรกวิน (2522 : 60) กล่าวว่า ทัศนคติคือ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือแนวโน้มที่พร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งแวดล้อมในการตอบสนองในลักษณะที่ชอบ หรือไม่ชอบ และมักพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนส่งผลต่อทัศนคติ ต่อการเรียนด้วย รวมทั้งทัศนคติต่อดนตรีไทย ดังเช่นงานวิจัยของ ประดิษฐ์ อินทนิล (2521:89) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติต่อดนตรีไทยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อดนตรีไทย แต่นักศึกษาหญิงมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทยมากกว่านัก ศึกษาชาย นอกจากนี้ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ทางดนตรีไทยใน มหาวิทยาลัย และสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทยส่งผลต่อทัศนคติทางดนตรีไทยของนักศึกษา ด้วย

ดังนั้น ทักษะที่ดีต่อการเรียนเป็นรากฐานที่ก่อให้เกิดความตั้งใจ อยากรู้ อยากเห็น ในวิชาที่ครูสอน จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียน แต่ในการที่จะปลูกฝังทัศนคติให้เกิดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียน

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียน วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา และปรับปรุงวิธีที่ใช้ในการเรียนการสอนของ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สำหรับครูประจำวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 1,147 คน เป็นนักเรียนชาย 636 คน และนักเรียนหญิง 511 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 624 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 96 ของยามาเน่ (Yamane. 1970 : 582) เป็นนักเรียนชาย 299 คน และนักเรียนหญิง 325 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรโดยใช้ขนาดของโรงเรียน ระดับชั้น และเพศ เป็นชั้น (Strata)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้นได้แก่

3.1.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว

- 1) เพศ
- 2) ระดับเชาวน์ปัญญา
- 3) นิสัยการเรียน

3.1.2 ตัวแปรด้านครอบครัว

- 1) อาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง
- 2) ฐานะทางเศรษฐกิจ
- 3) ความคาดหวังของผู้ปกครอง

3.1.3 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

- 1) บรรยากาศการเรียนการสอน *
- 2) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน
- 3) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
- 4) ระดับชั้น
- 5) ขนาดของโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ หมายถึง ความรู้ ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ดังนี้

1.1 ทักษะด้านความรู้ หมายถึง การเห็นคุณค่า และประโยชน์ของลักษณะวิชา

1.2 ทักษะด้านความรู้สึก หมายถึง ความชอบ ความพอใจต่อวิชา การเรียนการสอน และครูผู้สอน

1.3 ทักษะด้านแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรม หมายถึง ความตั้งใจเรียน ปฏิบัติตามที่ครูกำหนด และซักถามเมื่อมีข้อสงสัย

2. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในการเรียนของนักเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ตัวแปรด้านส่วนตัว ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1.1 เพศ ได้แก่ นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

2.1.2 ระดับเชาวน์ปัญญา หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักเรียนที่แสดงออกในด้านต่าง ๆ ความคิดอย่างมีเหตุผล แก้ไขปัญหา รวมทั้งมีความสามารถในการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้สำเร็จและรวดเร็ว ซึ่งระดับเชาวน์ปัญญาวัดได้โดยใช้แบบทดสอบ The Coloured Progressive Matrices (CPM) ของ ราเวน (Raven, 1965 : 45) ในที่นี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

2.1.2.1 ระดับสูงกว่าปานกลาง คือมีคะแนนมากกว่า 20 ขึ้นไป

2.1.2.2 ระดับปานกลาง คือ มีคะแนนระดับ 13 ถึง 19

2.1.2.3 ระดับต่ำกว่าปานกลาง คือ มีคะแนนต่ำกว่า 13 ลงมา

2.1.3 นิสัยทางการเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนที่ทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การแบ่งเวลาในการเรียน ความสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน การเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา การทำงานที่ได้รับมอบหมาย ความตั้งใจเรียน การซักถามข้อสงสัยต่อครูทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน

2.2 ตัวแปรด้านครอบครัว ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.2.1 อาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง หมายถึง ชนิดของงานที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นรายได้หลักของในครอบครัวของนักเรียน แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 2.2.1.1 รับราชการ
- 2.2.1.2 รัฐวิสาหกิจ
- 2.2.1.3 ค้าขาย
- 2.2.1.4 รับจ้าง
- 2.2.1.5 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่ได้รับรวมกันเป็นรายเดือน แบ่งเป็น 3 ระดับ (จากการสำรวจของผู้วิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2540)

2.2.2.1 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง หมายถึง ครอบครัวที่มีรายได้ 12,001-16,000 บาท/เดือน

2.2.2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลาง ได้แก่ ครอบครัวที่มีรายได้ 8,001 -12,000 บาท/เดือน

2.2.2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ได้แก่ ครอบครัวที่มีรายได้ 4,000-8,000 บาท/เดือน

2.2.3 ความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายถึง ความคิดของผู้ปกครองที่ต้องการให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน และสามารถเรียนต่อได้ในระดับที่สูงขึ้น ได้แก่ มีความประพฤติดี มีมารยาทดี มีจริยธรรม ไม่ติดยาเสพติด ซึ่งวัดได้จากการรับรู้ของ นักเรียนต่อความคิดของผู้ปกครอง

2.3 ตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.3.1 บรรยากาศทางการเรียน ได้แก่

2.3.1.1 วิธีการสอนของครู หมายถึง วิธีการสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ ความตั้งใจในการสอน การเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และซักถาม การใช้สื่อประกอบการสอนของครู และการสอนครอบคลุมเนื้อหาวิชา ตามสังเขปวิชา

2.3.1.2 สถานที่เรียน หมายถึง การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในห้องเรียน ขนาดของห้องเรียนเมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียน บริเวณห้องเรียนปราศจากกลิ่นเสียงรบกวน

2.3.1.3 สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน หมายถึง ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเมื่อเทียบกับจำนวนครูผู้สอนและนักเรียน ความทันสมัย คุณภาพการใช้งาน

2.3.2 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูกับนักเรียนปฏิบัติต่อกันทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน แบ่งเป็น

2.3.2.1 การปฏิบัติของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยอมรับความคิดเห็น และให้ความเป็นกันเองต่อนักเรียน

2.3.2.2 การปฏิบัติของนักเรียนที่มีต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพ เชื้อพั่ง และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู

2.3.3 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อน ปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันทางการเรียน ความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

2.3.4 ระดับชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3.5 ขนาดของโรงเรียน ในเขตคลองสาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มี 2 ขนาดเท่านั้น ได้แก่

2.3.5.1 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 200 - 600 คน

2.3.5.2 โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 200 คน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
 - 1.1.1 ความหมายของทัศนคติ
 - 1.1.2 ลักษณะสำคัญของทัศนคติ
 - 1.1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ
 - 1.1.4 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ
 - 1.1.5 เทคนิคการวัดทัศนคติ
 - 1.1.6 อิทธิพลของทัศนคติต่อการเรียนการสอน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังกล่าว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

1.1.1 ความหมายของทัศนคติ

เทอร์สโตน (Thurstone. 1967 : 479) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นความโน้มเอียงทางด้านจิตใจภายในที่แสดงออกให้เห็นเป็นพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ทัศนคติเป็นเรื่องของความชอบ ความไม่ชอบ ความลำเอียง ความคิดเห็น ความรู้สึก และความเชื่อมั่นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นการวัดทัศนคติจึงวัดได้โดยตรงไม่ได้ แต่สามารถวัดได้ในรูปความคิดเห็น (Opinion) หรือการแสดงออกทางภาษาถ้อยคำ (Verbal Expression) แต่ในการวัดนี้อาจเกิดความไม่แน่นอนได้ หากผู้ตอบ ตอบไม่ตรงความจริง

โรคีส (Rokeach. 1970 : 112) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นการผสมผสานหรือจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

ฟอสเตอร์ (Foster. 1961 : 131) กล่าวว่า ทักษะคิดเป็นผลมาจากการเรียนรู้และจากประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่ ทักษะคิดเป็นสิ่งที่มียุทธวิธีต่อบุคคลมาก เป็นสิ่งที่ตัดสินว่าบุคคลนั้นรู้สึกอย่างไรและควรทำอะไรในสถานการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตของเขา ทักษะคิดเป็นตัวนำบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติ มียุทธวิธีต่อความคิดและกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้นไม่มากนัก

พัชนี วรกวิน. (2522 : 60) กล่าวว่า ทักษะคิด คือ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความเชื่อ หรือแนวโน้มที่พร้อมจะกระทำต่อสิ่งแวดล้อมในการตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 230 - 231) กล่าวว่า ทักษะคิด คือ ความพร้อมของร่างกายและจิตใจที่มีแนวโน้มจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ใด ๆ ด้วยการเข้าหาหรือถอยหนีออกไป ทักษะคิดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ทักษะคิดทางบวกหรือทักษะคิดที่ดี หมายถึง แนวโน้ม ที่อินทรีย์จะเข้าหาสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น เนื่องจากความชอบหรือความพอใจ และทักษะคิดทางลบหรือทักษะคิดที่ไม่ดี หมายถึง แนวโน้มที่อินทรีย์จะถอยหนีจากสิ่งเร้าหรือสถานการณ์นั้น ๆ เนื่องจากความไม่ชอบหรือความไม่พอใจ

เชิดศักดิ์ โฉมาสินธุ์ (2520 : 38) กล่าวว่า ทักษะคิด หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอาจเป็นไปในทางสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม

จากความหมายของทักษะคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า ทักษะคิด หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นตัวกำหนดแนวโน้มในการตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบ

1.1.2 ลักษณะสำคัญของทักษะคิด

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 231) อธิบายลักษณะสำคัญของทักษะคิด ดังนี้

1. ทักษะคิดเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ หรือการได้รับประสบการณ์ มิใช่สิ่งที่มีติดตัวมาแต่กำเนิด

2. ทักษะคิดเป็นดัชนีที่จะชี้แนวทางในการแสดงพฤติกรรม กล่าวคือ ถ้ามีทักษะคิดที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเข้าหา หรือแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ตรงกันข้ามถ้ามีทักษะคิดที่ไม่ดีก็มีแนวโน้มที่จะไม่เข้ามา โดยถอยหนีหรือต่อต้านการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

3. ทักษะคิดสามารถถ่ายทอดจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลอื่นได้

4. ทักษะคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากทักษะคิดเป็นสิ่งที่ได้รับจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ้าการเรียนรู้หรือประสบการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทักษะคิดย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.1.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

เจลิมพล ศรีหังษ์ และเสถียร เหลืองอร่าม (2521 : 10) กล่าวว่า ทัศนคติมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านความคิดและเหตุผล หมายถึง ความเชื่อหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องของการใช้เหตุผลของบุคคลในการจำแนกแยกแยะ ความแตกต่าง ตลอดจนผลต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งถ้าพิจารณาอย่างลึกซึ้งก็คือ การที่บุคคลจะสามารถนำเอาคุณค่าทางสังคมที่ได้รับถ่ายทอดอบรมสั่งสอนมา เข้าไปใช้ในการวิเคราะห์พิจารณาประกอบเหตุผลของการที่ตนจะประเมิน โดยการพิจารณาของบุคคลนั้น จะเป็นเรื่องของเหตุผลโดยไม่มีอารมณ์เข้าไปเกี่ยวข้อง
2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกทางอารมณ์เกี่ยวกับ ความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบเกลียด รัก เป็นต้น ซึ่งจะแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เมื่อคิดหรือพูดถึงสิ่งนั้น
3. องค์ประกอบทางแนวโน้มของการกระทำหรือพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมหรือตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งแนวโน้มของการกระทำหรือพฤติกรรมนี้จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับความคิดหรือสติและเหตุผล อารมณ์ หรือความรู้สึก

ซิมบาร์โด (สุดหทัย มุขยวงศา. 2533 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Zimbaedo. 1979 : 647) กล่าวว่า ทัศนคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ความคิด ความเชื่อ (Beliefs) หรือความเข้าใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่สิ่งนั้นเป็นหรือควรจะเป็น
2. ความรู้สึก (Affection) หรืออารมณ์ ที่สัมพันธ์กับความคิด ความเชื่อ วัตถุประสงค์จากปฏิกิริยาทางร่างกายหรือแนวโน้มและแบบแผนในการตอบสนอง
3. พฤติกรรม (Action Intention) เป็นการกระทำที่สังเกตได้ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากความคิดและความรู้สึก

1.1.4 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ไทรแอนดิส (Triandis. 1971 : 143) ได้กล่าวถึง ทัศนคติว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชน หรือการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ และมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วยซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวของประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 84) ที่ว่า ทัศนคติของบุคคลสามารถจะถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจทำได้โดยวิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารนั้นอาจจะมาจากบุคคลอื่นหรือมาจากอุปกรณ์ สื่อมวลชนต่าง ๆ ข่าวสารที่ได้รับนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบของทัศนคติทางด้านความรู้ (Cognitive Component)

ซึ่งเป็นที่เชื่อกันว่า ถ้าประสบการณ์ส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง ส่วนประกอบด้านอื่นก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นเดียวกัน เช่น ถ้าประสบการณ์ของทัศนคติทางด้านความรู้เปลี่ยนแปลงก็มีแนวโน้มที่จะทำให้สภาวะด้านอารมณ์ (Affective Component) และประสบการณ์ทางด้านการปฏิบัติ (Behavioral Component) เปลี่ยนแปลงด้วย

ไพบูลย์ อินทริวิชา (2517 : 49) ได้ให้ความเห็นว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้โดยจัดสภาพการณ์ให้ใหม่ สร้างแรงจูงใจหรือให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องในเรื่องเหล่านั้นใหม่ด้วยเหตุผลด้วยการกระทำหรือการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมให้ร่วมสัมพันธ์กับบุคคลที่มีทัศนคติที่พึงปรารถนา

เอดเวอร์ด (Edwards. 1975 : 200-202) ได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อได้รับการจูงใจใหม่
2. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง
3. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติหรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น ๆ

4. ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

เกลแมน (ซูซีฟ อ่อนโคกสูง. 2518 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Kalman. n.d.) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมของสังคม ดังนี้

1. การยินยอม (Compliance) คือการยอมรับอิทธิพลจากผู้อื่นเพื่อให้เขาปฏิบัติในทางที่ตนต้องการหรือพอใจ
2. การเลียนแบบ (Identification) คือการแสดงพฤติกรรมเพื่อให้เหมือนมีสมาชิกในสังคมหรือให้คนอื่นเห็นว่าตนเป็นคนเก่ง เพื่อจะมีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น
3. การรับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากตรงกับค่านิยมที่มีอยู่ในตัวบุคคลเอง (Internalization)

สุณีย์ ชีรดากร (2525 : 158-159) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่าสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. เปลี่ยนส่วนประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน เพราะถ้าทัศนคติทางด้านความรู้เปลี่ยนแปลงก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกและส่วนประกอบทางด้านการกระทำเปลี่ยนแปลงด้วย ทำได้โดย

1.1 ใช้วิธีการแนะแนว เช่น การอธิบาย ชี้แจง จัดอภิปราย หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง เพราะผู้เรียนอาจจะทราบมาเพียงครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือข้อมูลที่ทราบมาไม่ถูกต้องก็ได้

1.2 ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนไม่ชอบวิชาใด เพราะเรียนวิชานั้นไม่เข้าใจ ผู้สอนก็พาผู้เรียนไปชมของจริง วิธีทำจริง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและอยากเรียนวิชานั้นต่อไป

2. เปลี่ยนแปลงโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น

2.1 ใช้วิธีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ (Classical Conditioning) โดยการเชื่อมโยงสิ่งเร้า 2 อย่างขึ้นไป เช่น ต้องการให้ผู้เรียนเห็นโทษของยาเสพติดว่าเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ควรปฏิบัติก็นำภาพคนติดยาเสพติดที่ดูแล้วน่ารังเกียจ นำกลับไปคู่กับยาเสพติดทุกครั้ง ผู้เรียนรับรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดก็ต้องรับรู้โทษของยาเสพติดที่มีต่อคนในสภาพที่น่ารังเกียจน่ากลัวควบคู่กันไปทุกครั้งจนกระทั่งผู้เรียนเกิดความรู้สึกเชื่อมโยงระหว่างยาเสพติดกับโทษของยาเสพติด ก็จะมีผลทำให้เกิดความรู้สึกรังเกียจและกลัวไม่กล้าแตะต้องยาเสพติด

2.2 ใช้วิธีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ (Operant Conditioning) เช่นการให้แรงเสริมต่อทัศนคติที่ดีและงดให้แรงเสริมทัศนคติที่ไม่ต้องการให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรม โดยกระทำไดดังนี้

2.2.1 ให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.2.2 จำลองสถานการณ์แล้วให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ

3. เปลี่ยนแปลงโดยอาศัยอิทธิพลของกลุ่ม (Group Pressure) โดยการให้ผู้เรียนได้เข้าไปร่วมในกลุ่มผู้เรียนที่กำหนดเป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อให้ผู้เรียนตระหนักว่าการกระทำของตนไม่เหมือนกลุ่มจึงพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้สอดคล้องกับสมาชิกในกลุ่ม หรืออาจจะใช้วิธีออกกฎ ระเบียบ ขอบบังคับให้ผู้เรียนปฏิบัติตามก็ได้ ฯลฯ

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528 : 232-233) ได้กล่าวถึง การสร้างทัศนคติหรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีที่เกี่ยวข้องกับการเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ให้การแนะแนวโดยพยายามชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งใด ๆ อย่างมีเหตุและผล แนะแนวทางปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสมชี้ให้เห็นคุณค่าและโทษของสิ่งนั้นอย่างแท้จริง โดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณค่าประโยชน์ที่จะได้รับ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนเอง

2. พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัด และความต้องการแก่ผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการใช้การลงโทษ

3. พยายามให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเองและมีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งนั้น ๆ เช่น การสอนหัวข้อบางอย่าง ครูจะแบ่งเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนค้นคว้าทดลองด้วยตนเองผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจ ภาควุมใจต่อบทเรียนนั้น ๆ ทำให้ทัศนคติที่เคยไม่ดีต่อบทเรียนนั้นลดลง และในที่สุดกลายเป็นทัศนคติที่ดีได้

สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม (2521 : 82) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติไว้ดังนี้คือ ถ้าพบว่าผู้เรียนมีทัศนคติอันไม่พึงประสงค์ผู้สอนควรจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียนให้เป็นไปในทางพึงประสงค์เสีย วิธีการที่ผู้สอนอาจใช้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เรียนมีดังต่อไปนี้

1. การชี้แจงหรืออธิบายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแจ่มแจ้ง บางทีผู้เรียนอาจมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพราะได้เรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้นอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ ถ้าผู้เรียนได้ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดผู้เรียนอาจเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้
2. โดยเหตุที่อารมณ์มักมีส่วนในการสร้างทัศนคติมาก การให้ผู้เรียนได้ดูภาพยนตร์หรือได้ฟังเรื่องราวที่ยั่วอารมณ์ให้ชอบสิ่งที่เด็กไม่ชอบมาก่อนก็อาจช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติได้มากเหมือนกัน
3. ด้วยเหตุที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อทัศนคติมาก ดังนั้น ถ้าผู้สอนต้องการแก้ไขทัศนคติของผู้เรียน ผู้สอนอาจจัดให้ผู้เรียนได้คบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีทัศนคติดี บางทีผู้เรียนสามารถแก้ไขทัศนคติบางอย่างได้โดยอาศัยการเอาอย่างจากเพื่อน
4. การอ่านหนังสือที่ดีก็ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนทัศนคติได้ในบางโอกาส แต่ผู้สอนต้องคอยอภิปรายกับผู้เรียนและชี้ช่องให้ผู้เรียนมองเห็นจุดสำคัญหลังจากที่ได้อ่านหนังสือแล้ว
5. การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนโดยการกระทำอาจจะช่วยแก้ไขทัศนคติของเด็กได้มาก ในขณะที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์นั้น ๆ ผู้สอนจะต้องคอยดูแลและให้ความช่วยเหลืออยู่ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแจ่มแจ้ง

นอกจากนี้ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติหลายทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอฟแลนด์ เจนนิส และเคลลี (Insko. 1967 : 199-203 ; citing Hovland, Janis and Kelly. n.d.) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยยึดหลักของการเสริมแรงว่า ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากการได้รับการเสริมแรงทางบวกบุคคลจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้นและในทางตรงกันข้ามบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นไปในทางลบ เช่นเคยได้รับการลงโทษ บุคคลก็จะมีทัศนคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยการเสริมแรง นอกจากนี้องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้แก่ ความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับก่อนที่บุคคลจะเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ จะต้องมีความสนใจในข่าวสารที่ได้รับเสียก่อนเมื่อสนใจก็มีความเข้าใจเกิดขึ้น จึงยอมรับข่าวสารนั้น ๆ การยอมรับขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การให้เหตุผล หรือการสื่อสารชักจูง

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory) จากการศึกษาในจิตวิทยา สังคม ทักษะหรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งเทรียนดิส (Triandis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการทดลองของเลวิน (Lewin) เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องใน สัตว์ มีกลุ่มการฟังการบรรยายอย่างเดียวกับกลุ่มที่ฟังการบรรยายและมีการอภิปรายถึง ประโยชน์และหลักโภชนาการจากการติดตาม ผลปรากฏว่า กลุ่มที่มีการฟังบรรยายอย่างเดียว ปฏิบัติตามได้ร้อยละ 3 ส่วนกลุ่มที่มีการอภิปรายมีการกระทำตามถึงร้อยละ 32 จะเห็นว่าการมี ส่วนร่วม จะมีผลต่อทัศนคติของบุคคลมากทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วม โดยตรง (Active Participation) จะมีการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ยืนยาวกว่าโดยทาง อ้อม (Passive Participation) (Traindis. 1971 : 89)

3. ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) ซาเทิน (Sartain. 1973 : 118) กล่าวว่า โดยปกติบุคคลจะพยายามรักษาความสมดุลของทัศนคติของตนเองไว้ คือเมื่อมีทัศนคติที่ดีต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่งและได้รับข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งนั้นในด้านที่ดีก็จะทำให้ทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ใน สภาพสมดุลไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลได้รับข้อมูล เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ในทางไม่ดีก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งกับทัศนคติเดิม ทำให้บุคคลเกิดความ พยายามที่จะแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนั้น ซึ่งอาจทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงไปในทางยอม รับหรือปฏิเสธข้อมูลใหม่ที่ได้รับก็ได้ เพื่อทำให้ความรู้สึกขัดแย้งนั้นลดน้อยลงมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีนักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยมีหลักการ คล้ายคลึงกับทฤษฎีความสมดุลนี้ได้แก่ คีลเลอร์ คอลลินส์ และมิลเลอร์ (Kiesler, Collins and Miller. 1969 : 155-190) ซึ่งกล่าวว่า ทัศนคติที่สอดคล้อง (Consistency) เป็นภาวะ ที่ทุกอย่างผสมกลมกลืนกัน ไม่มีความกดดันด้านใดด้านหนึ่ง หากบุคคลมีความคิดความ เข้าใจและความรู้สึกที่ไม่สอดคล้องสมดุลกันอันเนื่องมาจากการได้รับข้อมูลใหม่หรือ ประสบการณ์ใหม่ ซึ่งขัดแย้งกับความคิดเห็นหรือทัศนคติเดิม เมื่อถึงระดับหนึ่งที่ไม่สามารถ ทนได้ทัศนคติจะเปลี่ยนแปลงได้

4. ทฤษฎีการตัดสินทางสังคม (Social Judgement Theory) ซึ่งเชอร์ฟ และ เชอร์ฟ (Sherif and Sherif. 1969 : 115) ได้กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยการ เรียนรู้นั้นจะสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ทางสังคม ประกอบกับการมีความคิดเกี่ยวกับ ตนเองอยู่ด้วยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะเกิดขึ้นเมื่อมีความขัดแย้งระหว่างทัศนคติเดิมกับ ข้อมูลใหม่ที่ได้รับบุคคลจะเปรียบเทียบทัศนคติเดิมกับข้อมูลใหม่ที่ได้รับ ถ้าทัศนคติเดิมขัดแย้งกับบรรทัดฐานของกลุ่ม (Group Norms) และข้อมูลใหม่มาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นตัวแทน ของกลุ่มก็จะทำให้บุคคลสงสัยว่าทัศนคติของเขาอาจคลาดเคลื่อนไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม ซึ่งมีผลทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติตามข้อมูลใหม่ที่ได้รับ เพราะเชื่อว่า ถูกต้องตามมาตรฐานของกลุ่ม

จากทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดกระทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการให้การเสริมแรง การมีส่วนร่วม การให้ความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ ตลอดจนการให้การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมทางสังคม ก็อาจจะทำให้บุคคลปรับทัศนคติของตนให้เหมาะสมกับสถานะของสังคม เพื่อช่วยให้ตนปรับตัวเข้ากับสังคมดีขึ้น

1.1.5 เทคนิคการวัดทัศนคติ

ในการสร้างเครื่องมือวัดทัศนคตินั้นสามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. วิธีของเทอร์สโตน (Thurstone. 1970 : 128) ได้ใช้วัดทัศนคติของบุคคลโดยอาศัยกฎแห่งการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจ (Law of Comparative Judgement) คือให้ผู้ตอบตัดสินข้อความที่แสดงถึงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเห็นด้วย (Accepted) หรือไม่เห็นด้วย (Rejected) ในข้อความเหล่านั้นมากน้อยเพียงใด โดยให้กลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาว่าข้อความที่เสนอนั้นควรจะอยู่ตรงไหนเมื่อแบ่งความคิดเห็นทั้งหมดตั้งแต่เห็นด้วยมากที่สุดไปจนถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุดออกเป็น 11 กลุ่มเท่า ๆ กันเมื่อกลุ่มผู้ตัดสินได้พิจารณาตัดสินหมดทุกข้อความแล้ว ก็นำแต่ละค่ามาหาค่าสเกล (Scale Value) นั่นคือ หาตำแหน่งมัธยฐานของแต่ละสเกลสำหรับวัดทัศนคติต่อไป
2. วิธีของลิเคอร์ (Likert. 1970 : 150-151) เป็นวิธีการวัดทัศนคติโดยการนำเอาข้อความที่จะใช้วัดทัศนคติไปให้ผู้ตอบตกลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วมีการกำหนดคะแนนให้อาจเป็น 5, 4, 3, 2 หรือ 1 ตามลำดับ หากเป็นข้อความในทางบวก (Positive Statement) และอาจเป็น 1, 2, 3, 4 หรือ 5 ตามลำดับ หากเป็นข้อความในทางลบ (Negative Statement) จากนั้นนำข้อความทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item Analysis) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีและทัศนคติที่ไม่ดีได้เพื่อนำไปใช้วัดทัศนคติต่อไป
3. วิธีของออสกูต (Osgoos. 1957 : 189) เป็นวิธีวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา ซึ่งใช้วิธีนี้เพื่อวัดความหมายของมโนทัศน์ (Concept) ในรูปความหมายของศัพท์ (Adjectives) โดยให้บุคคลทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นลงในสเกลซึ่งอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกับคู่หนึ่ง ๆ เช่น ดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ ฯลฯ ผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่ามโนทัศน์ที่ตนเห็นมีความหมายสอดคล้องกับคุณศัพท์ในแต่ละสเกลอย่างไรมากน้อยแค่ไหน แล้วกรอความเห็นลงในสเกล

1.1.6 อิทธิพลของทัศนคติต่อการเรียนการสอน

ทัศนคติเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำ ในการแสดงพฤติกรรม ดังที่ คณาจารย์คณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยครูสวนดุสิต (2519 : 102 - 104) กล่าวถึง อิทธิพลของทัศนคติ (Influence of Attitude) ดังนี้

1. อิทธิพลต่อการเรียนการสอน ความรู้สึกและความคิดเห็นของนักเรียนต่อวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรและต่อตัวครูนั้น มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน คือ ทักษะคติต่อวิชาต่าง ๆ การเรียนไม่อยู่ในโอวาทของครูการเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จหรือไม่
 2. อิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลใด สิ่งใดหรือข้อเสนอแนะใดจะแสดงความคิดเห็นออกมาในทางสนับสนุนเห็นคุณค่า เพื่อให้บุคคลอื่นเข้าใจและเห็นด้วย ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีจะแสดงความคิดเห็นในทางคัดค้าน ต่อต้าน (Against) ไม่เห็นด้วยทั้งสิ้น
 3. อิทธิพลต่อการเข้าสมาคม บุคคลจะเลือกเข้าสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีทัศนคติคล้ายคลึงกับตน หลีกเสี่ยงจากบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีทัศนคติขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพื่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ จะได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยประสบความสำเร็จ เพราะสมาชิกทุกคน มีความรู้สึก หรือความคิดเห็นสอดคล้องกัน
 4. อิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ผู้ที่มีทัศนคติไม่ดียอมรับหรือไม่ยอมรับในสิ่งใด บุคคลใด สถานการณ์ใด อาจรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา อาจเป็นคำพูด ท่าทาง อากัปกริยา สีหน้า น้ำเสียง ซึ่งจะบอกให้ทราบว่า พอใจ หรือไม่ พอใจในสิ่งนั้น หรือสถานการณ์นั้น
 5. อิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน ในวันหนึ่ง ๆ เราต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ เราได้รับข่าวสารจากวิทยุ - โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การอภิปรายของบุคคลต่าง ๆ ข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ขัดแย้งและความคิดเห็น เราไม่ยอมรับทำให้รู้สึกขัดแย้งภายใน
- ปรานี รามสูตร (2528 : 193 - 194) กล่าวถึง เกี่ยวกับอิทธิพลของทัศนคติที่มีต่อการเรียนการสอนดังนี้
1. ทัศนคติมีผลต่อวิชาที่เรียนที่ชอบ หรือไม่ชอบ เช่นนักเรียนชอบครูคนหนึ่งมาก เมื่อรู้ว่าครูนั้นสอนวิชาใด นักเรียนก็อยากเรียนด้วย ทำให้เกิดความชอบในวิชานั้น มีทัศนคติที่ดีต่อวิชานั้นถ้าเขาเรียนวิชาดังกล่าวย่อมมีแนวโน้มว่าเขาจะต้องพยายามเรียนให้ได้ผลดีเป็นต้น
 2. ทัศนคติมีผลต่อการใส่ใจในการเรียน เช่น ถ้านักเรียนไม่ชอบวิชาใด ไม่ชอบครูผู้สอนวิชาใด นักเรียนก็มักไม่สนใจเรียนวิชานั้น ไม่เข้าชั้นเรียนเมื่อถึงชั่วโมงเรียนวิชานั้น ไม่ทำการบ้าน หากนักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อโรงเรียน หรือคณะครูเป็นส่วนตัว จะไม่เอาใจใส่ในการเรียนไม่ว่าวิชาใด เป็นต้น
 3. ทัศนคติมีผลต่อการรับรู้ บุคคลรับรู้หรือแปลความหมายสิ่งเร้าตามทัศนคติของคนที่มีต่อสิ่งเรานั้น และมีผลสะท้อนไปสู่การเรียนรู้ในที่สุด เช่น แสงดาว ถูกครูถามด้วยความ

เป็นห่วงว่าทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์เสร็จหรือไม่แปลความหมายว่าครูจับผิด เพราะแสงดาวไม่ชอบครูอยู่เดิมแล้ว ทำให้ไม่อยากเรียนวิชาคณิตศาสตร์

4. ทศนคติมีอิทธิพลทำให้บุคคลมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้ผลดี เช่น นักเรียนรักครูชอบวิชาที่ครูสอนเมื่อเริ่มต้นเรียนก็อาจตั้งจุดมุ่งหมายไว้ในใจว่า วิชานี้เขาจะต้องทำคะแนนให้สูง การตั้งจุดมุ่งหมายเช่นนี้เป็นแรงจูงใจที่สำคัญมากที่จะผลักดันให้นักเรียนตั้งใจเรียน ตั้งใจศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ส่งผลสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการเรียนรู้ท้ายที่สุด

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ทศนคติมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน หากผู้เรียนมีทศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ผู้เรียนจะสนใจ ตั้งใจเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ แต่ถ้าผู้เรียนมีทศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาใด เขาจะรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่สนใจ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้น ๆ ส่วนครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาทศนคติของผู้เรียน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทศนคติ

1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

แจ็กสัน และลาฮาเดอรัน (Jackson and Lahademe. 1967 : 15 - 18) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับทศนคติของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 192 คน เป็นชาย 148 คน เป็นหญิง 144 คน มีเชาวน์ปัญญาโดยเฉลี่ย 103.9 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพอใจในครูน้อยที่สุด และความพอใจของนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ในโรงเรียน หรือ ทศนคติ ของนักเรียนที่มีต่อโรงเรียน และครูผู้สอนไม่มีความสัมพันธ์กันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

1.2.2 งานวิจัยในประเทศ

นภาพร เมฆรักษาวณิช (2515 : 65 - 67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนและทศนคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัฐบาล ปีการศึกษา 2514 เขตพระนคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือแบบสำรวจนิสัยการเรียน และทศนคติในการเรียน ผลการศึกษา พบว่า นิสัย ขยันหมั่นเพียร การใช้เวลา และทศนคติที่มีต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีนิสัย ขยันหมั่นเพียรและทศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจฉรา วงศ์โสธร และคนอื่น ๆ (2525 : 95 - 98) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เริ่มเรียน โดยศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัดทางการเรียน ทศนคติ แรงจูงใจและนิสัยในการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษจากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 97 คน

พบว่าทัศนคติ แรงจูงใจ นิัยในการเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ทัศนคติเป็นตัวแปรที่สำคัญในการเกิดการเรียนรู้อ่านนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนจะทำให้นักเรียนสนใจการเรียน และมีความพร้อมที่จะเรียนส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนสูงขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์

2.2.1 ลักษณะธรรมชาติของดนตรี-นาฏศิลป์

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 10 - 11) ได้กล่าวถึง ลักษณะธรรมชาติของดนตรี-นาฏศิลป์ ไว้ดังนี้

1. ดนตรี-นาฏศิลป์ เกิดจากการแสดงออกทางอารมณ์ของมนุษย์ เช่น เมื่อเกิดความพอใจสนุกสนานก็เปล่งเสียงหัวเราะ โห่ร้อง ประบมือ กระต๊อบเท้า ใช้ไม้เคาะสิ่งต่าง ๆ นานเข้า ก็หาวิธีการที่จะทำให้เกิดเสียง และทำทางแปลก ๆ โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ เข้าช่วย จนกลายเป็นเสียงดนตรี และแสดงท่าทางประกอบ และพัฒนาการปรุงแต่งการแสดงทำต่าง ๆ จนกลายเป็นนาฏศิลป์ ทั้งดนตรี-นาฏศิลป์ สามารถเล่นและแสดง เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ของผู้เล่นและผู้แสดงโดยไม่ต้องมีผู้ดูและผู้ชมก็ได้ เช่น เล่นดนตรีอยู่คนเดียว ร้องเพลงอยู่คนเดียว หรือแสดงทำนาฏศิลป์อยู่คนเดียว เป็นต้น

2. ดนตรี-นาฏศิลป์ สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากผู้เล่นหรือผู้แสดงไปสู่ผู้ฟัง หรือผู้ชมให้มีอารมณ์คล้ายตาม เช่น เสียงดนตรีและขับร้องจากวิทยุ ทั้ง ๆ ที่ผู้ฟังไม่เห็นผู้แสดง แต่สามารถเกิดอารมณ์ร่วม เช่น สนุกสนาน เศร้าโศก รำเริง สดชื่น เป็นต้น ส่วนด้านนาฏศิลป์สามารถถ่ายทอดได้เช่นเดียวกัน

3. ดนตรี-นาฏศิลป์เป็นเรื่องของศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยมนุษย์อาจจะลอกเลียนเสียงและท่าทางจากธรรมชาติ หรือใช้จินตนาการสร้างสรรค์เพิ่มเติมขึ้นมา แล้วนำมาเรียบเรียงให้ไพเราะสวยงาม ดนตรี-นาฏศิลป์ สามารถคิดเห็นและพัฒนาการได้อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

2.2.2 ความสำคัญของดนตรี-นาฏศิลป์

การสอนดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นกิจกรรมที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะ การเรียนดนตรีและนาฏศิลป์จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน มีโอกาสได้แสดงออกทั้งในด้านการร้องเพลง การเคาะจังหวะ และการเคลื่อนไหวร่างกายในลีลาจังหวะต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 288) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ ความเคยชินต่อการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ยอมรับสภาพความเป็นจริงปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ มีลักษณะคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง ก่อให้เกิดบุคลิกภาพของผู้เรียนในที่สุด

2. ด้านสังคม การเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่อง "กลุ่ม" การเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี ทำอย่างไรจึงจะสามารถเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ ให้ผู้เรียนผลัดกันเป็นผู้ชมและผู้แสดง ทำให้รู้จักมารยาททางสังคมในการให้เกียรติคนอื่น รู้จักการยอมรับความสามารถของผู้อื่น พร้อมจะแสดงความสามารถของตนเองออกมา เมื่อเกิดความผิดพลาดก็พร้อมที่จะให้อภัยผู้อื่นยอมรับความผิดพลาดของตนเองได้

3. ด้านอารมณ์ กิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นการตอบสนองความต้องการทางอารมณ์อย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ถ้าผู้เรียนมีความสนุกสนาน อบอุ่น ได้รับการยอมรับจากเพื่อน และครู จะช่วยลดความวิตกกังวลตามธรรมชาติลง ผ่อนคลายความเครียด หรืออารมณ์ที่ขุ่นมัวถ้าเข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะมีอารมณ์แจ่มใส สนุกสนาน ร่าเริง เกิดการพัฒนาของอารมณ์ไปในทางบวก ทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

4. ด้านเจตคติ ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญของดนตรี ว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทำให้ชีวิตมีความสุขอย่างสมบูรณ์ เข้าใจ เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมของชาติตนและชาติอื่น และรู้จักเลือกที่จะรับศิลปวัฒนธรรมอันดีงามได้อีกด้วย

2.1.3 จุดประสงค์ของกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์

ดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นวิชาที่มุ่งพัฒนาลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของผู้เรียนจุดเน้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาค่านิยม ส่งเสริมการแสดงออกทางร่างกาย อารมณ์ และสังคมของผู้เรียนมากกว่าการฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรยึดจุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลักโดยนำเอาหลักการและทฤษฎีของนาฏศิลป์ไทยไปประกอบการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดค่านิยม เจตคติ ต่อศิลปวัฒนธรรมของชาติ จุดประสงค์ของกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536 : 37) ได้สรุปจากคำอธิบายรายวิชาของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องจังหวะ เห็นความสำคัญของการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมั่นใจ กับความสอดคล้อง สวยงาม ผสมกลมกลืน

2. ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และอารมณ์ของเพลง ทั้งเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล และเพลงพระราชนิพนธ์

3. ให้มีทักษะเกี่ยวกับจังหวะ

4. ให้สามารถถ่ายทอดความรู้สื่อออกมาเป็นนิทาน เรื่องราว บทเพลง บทละคร

5. ให้เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการฝึกฝน การปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และการแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อนำไปสู่การมีทักษะที่ดีขึ้น มีนิสัยขยันหมั่นเพียร อดทน มีระเบียบวินัย และชื่นชมต่อการใฝ่รู้ใฝ่เรียน

6. ให้เห็นคุณค่าของความสวยงามตามธรรมชาติ

7. ให้เห็นคุณค่าและชื่นชมนาฏศิลป์ของไทย

8. สามารถนำกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ ไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อความเพลิดเพลิน ต่อดนเองและผู้อื่น

2.1.4 โครงสร้างและเนื้อหาของดนตรีและนาฏศิลป์

ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 หลักสูตรมีลักษณะเป็นหน่วยบูรณาการ 10 หน่วย เนื้อหาของกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ได้รวมไว้ในคำอธิบายรายวิชา หน่วยที่ 1 - 4 (กรมวิชาการ , 2536 : 18) ได้แก่

หน่วยที่ 1 มั่นใจในการเคลื่อนไหว

หน่วยที่ 2 ใฝ่รู้ใฝ่เรียน

หน่วยที่ 3 สนุกกับจินตนาการ

หน่วยที่ 4 พัฒนาความสามารถของตน

ส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 กำหนดเนื้อหาออกเป็น 3 กิจกรรมใหญ่ ๆ คือ

1. กิจกรรมเน้นจังหวะ

2. กิจกรรมเน้นการฟัง และการร้องเพลง

3. กิจกรรมนาฏศิลป์

กิจกรรมเน้นจังหวะ เป็นกิจกรรมซึ่งจะยึดจังหวะในการเรียน จึงจำเป็นต้องปูพื้นฐาน ในด้านทักษะ จังหวะเบื้องต้นแก่ผู้เรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิด และความเข้าใจว่าจังหวะเป็นพื้นฐานสำคัญของการดนตรี และการร้องรำ และเมื่อ ได้ประสบการณ์แล้วใช้เป็นแนวทางการเคลื่อนไหวในกิจกรรมอื่นได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรมเน้นการฟังและการร้องเพลง กิจกรรมนี้จะให้ประสบการณ์ที่กว้างขวางแก่ผู้เรียน การได้ฟังเป็นการเรียนรู้ที่จะช่วยให้เห็นคุณค่าของดนตรี และทำให้เกิดรสนิยมที่ดีซึ่งตามหลักสูตรและบทเพลงช่วยสร้างพื้นฐานของรสนิยมที่ดีแก่ผู้เรียน และช่วยกล่อมเกลาอารมณ์และจินตนาการ นอกจากนี้กิจกรรมดังกล่าวยังส่งเสริมให้มีประสบการณ์ในการร้องเพลงที่ดี เนื่องจากการร้องเพลงนั้นทำนองและจังหวะต้องมีความสัมพันธ์กับการใช้เสียงให้เหมาะสม ถ้าผู้เรียนได้ฝึกก็สามารถแสดงออกได้อย่างไม่ขัดเขิน นอกจากนั้นจะสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการร้องเพลงง่าย ๆ ประเภทต่าง ๆ ได้ดี เช่น เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล เพลงพื้นเมืองต่าง ๆ เป็นต้น

กิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมจินตนาการของผู้เรียนให้สามารถแสดงออกให้ผู้อื่นเข้าใจได้ด้วยท่าทาง รวมถึงการแสดงออกตามแบบแผนของนาฏศิลป์ไทย และสากล ซึ่งจะปูพื้นฐานที่ละน้อยจนถึงการแสดงเป็นชุด หรือผูกเป็นเรื่องราวง่าย ๆ ได้

2.1.5 จุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมนาฏศิลป์

กิจกรรมนาฏศิลป์ เป็นกิจกรรมที่ว่าด้วยลีลาท่าทางการแสดงออกเพื่อบอกความหมายด้านภาษาต่าง ๆ ซึ่งในทางศิลปะ เรียกว่า "ตีบท" ในหลักสูตรเรียกว่า "ภาษาท่า" เพื่อการสื่อความหมายได้ทั้งไทยและสากล กิจกรรมนี้มุ่งสร้างความเข้าใจในการละครขั้นพื้นฐาน เพื่อเกิดความเข้าใจในศิลปะและสามารถปฏิบัติได้บ้างในขั้นพื้นฐาน สามารถดูละครแล้วบอกได้ว่าการแสดงนั้น ๆ แสดงความหมายว่าอย่างไร ดังนั้นหลักสูตรจึงกำหนดจุดประสงค์ไว้กว้าง ๆ (กองส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2527 : 7) ดังนี้

1. บอกความหมายและท่าทางบางท่าในการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้
2. แสดงท่าทางตามจินตนาการได้
3. ใช้ภาษาท่าทาง เพื่อเป็นการสื่อความหมายได้

2.1.6 แนวการจัดการเรียนการสอนดนตรีและนาฏศิลป์

ในการจัดการเรียนการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ ครูต้องทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นสิ่งที่น่าสนุกสนาน น่าเรียน น่าพอใจ และประสบการณ์ที่ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เขาปรารถนา ชั่วโมงดนตรี-นาฏศิลป์ควรเป็นชั่วโมงที่เด็กมีความสุขได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่เขาพอใจ ประสบการณ์ที่เด็กได้ควรเป็นสิ่งที่น่าสนใจ (อรวรรณ บรรจงศิลป์ และอาภรณ์ มนตรีศาสตร์. 2527 : ข 474) ดังนั้นสิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ จิตวิทยาในการสอน และพัฒนาการของเด็ก ผู้สอนควรจะเรียนรู้ถึงธรรมชาติของผู้เรียนในกลุ่มของตนให้ถ่องแท้ และพยายามปรับวิธีสอนให้เหมาะสมกับความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ให้ประสบผลสำเร็จ ครูจะต้องรู้วิธีสอน ซึ่งเป็นหลักที่ควรปฏิบัติดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 38 - 40)

1. ให้นักเรียนได้ลองปฏิบัติก่อน แล้วช่วยกันสรุปเป็นหลักการ โดยครูอาจใช้วิธีการแนะนำหรือสาธิตให้นักเรียนได้ปฏิบัติ แล้วให้นักเรียนช่วยกันอภิปราย ฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการสรุปเป็นหลักการ ครูมีหน้าที่ช่วยป้อนคำถามหรือชี้แนะแนวทางเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง

2. สอนให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ครูต้องให้โอกาสนักเรียนในการคิดหรือการแสดงออกในกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์บ่อย ๆ เช่น การให้คิดท่าทางประกอบเพลงประเภทต่าง ๆ เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันทำจังหวะประกอบเพลงด้วยเครื่องประกอบจังหวะที่นักเรียนคิดหรือเลือกหามาเองตามที่เห็นว่าเหมาะสม เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่งเนื้อร้องหรือทำนองเพลงเอง เป็นต้น

3. จัดการเรียนการสอนให้ผสมผสานกัน ในการสอนแต่ละครั้งครูไม่ควรมุ่งเน้นเนื้อหาหรือประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้นกิจกรรมเน้นการฟังการร้องเพลง กิจกรรมเน้นจังหวะ และกิจกรรมนาฏศิลป์ควรผสมกลมกลืนกันไปเพราะกิจกรรมต่าง ๆ ไม่สามารถแยกกันทำได้โดยเด็ดขาด เด็กจะร้องเพลงได้ต้องผ่านการฟังมาก่อน ต้องรู้จังหวะของเพลง และถ้าจะรำหรือแสดงท่าประกอบเพลงได้ เด็กจะต้องเด็กจะต้องร้องเพลงได้ก่อนมิฉะนั้นก็ไม่สามารถกำหนดท่าทางได้ถูกต้อง

4. สอนให้เชื่อมโยงกับวิชาอื่น ครูสามารถใช้กิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์เป็นแกนในการเชื่อมโยงวิชาอื่น ๆ หรือบูรณาการได้ เช่น ครูสอนเพลงนก เมื่อนักเรียนร้องเพลงนกได้ รู้จังหวะของเพลง ทำท่าบินแบบนกได้แล้ว ฯลฯ ครูอาจโยงต่อไปถึงความรู้ในเรื่องนกชนิดต่าง ๆ โยงไปถึงสัตว์ต่าง ๆ ที่มีปีก ไม่มีปีก ลักษณะความเป็นอยู่โยงไปถึงเรื่องที่อยู่อาศัย เรื่องต้นไม้ ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและผลของการตัดไม้ทำลายป่าครูสามารถโยงไปยังเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด วิธีการสอนโดยใช้ดนตรีเป็นตัวเชื่อมนำไปสู่กลุ่มวิชาอื่น ๆ นั้น มีผลต่อผู้เรียนในการช่วยให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ อันมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และช่วยให้การเรียนการสอนมีความหมายต่อชีวิตมากยิ่งขึ้น

5. การสอนโดยเน้นลักษณะนิสัย จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนดนตรี-นาฏศิลป์ในระดับประถมศึกษาได้มุ่งหมายเพียงให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์เท่านั้น แต่จุดมุ่งหมายสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ มุ่งสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์นักเรียนจะพัฒนาลักษณะนิสัยได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการจัดการเรียนการสอน และความเอาใจใส่ของครู ครูจำเป็นต้องให้ความสนใจในเรื่องนี้ไปพร้อม ๆ กับการให้ความรู้ ทักษะ และเจตคติด้วย ลักษณะนิสัยของนักเรียนที่ครูต้องเอาใจใส่ เช่น มารยาทในการฟัง หรือการชมการแสดง สมาธิในการฟังหรือชม ความอดทน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ฯลฯ

2.1.7 การวัดและการประเมินผลดนตรีและนาฏศิลป์

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้หรือความก้าวหน้าในดนตรีและนาฏศิลป์ เป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะซับซ้อนกว่าการประเมินผลในสาขาวิชาอื่น ๆ และค่อนข้างจะผิวเผินในการวัดความจำหรือการรับรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง การวัดและประเมินผลทางดนตรี-นาฏศิลป์ จะมุ่งมองด้านการแสดงออกมากกว่าด้านความรู้หรือข้อเท็จจริง รูปแบบในการประเมินทางดนตรีและนาฏศิลป์จึงต้องแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ(เพ็ญณี กันตะวงษ์. ม.ป.ป. : 87 - 88) คือ

1. การประเมินผลด้านความรู้ โดยการใช้คำถามหรือข้อทดสอบ เพื่อต้องการทราบถึงความเข้าใจหรือการรับรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความลักษณะของรูปแบบการแสดงหรือดนตรี
2. วัดและประเมินผลจากพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกซึ่งทำได้โดยการสังเกต - ในการสังเกตนั้นนอกจากจะสังเกตความก้าวหน้าทางด้านการแสดง การฟัง การร้อง ความผสมกลมกลืนในการเคลื่อนไหวแล้ว ยังต้องรวมไปถึงการสังเกตความเปลี่ยนแปลงทาง

ทัศนคติที่มีต่อดนตรี-นาฏศิลป์ เช่น ความสนใจ ความเอาใจใส่ การทำกิจกรรมกลุ่มหรือพัฒนาการทางอารมณ์ในขณะที่ทำกิจกรรมรวมถึงความคิดสร้างสรรค์ทั้งในและนอกชั้นเรียน เหล่านี้ต้องอาศัยการสังเกตของผู้สอนเป็นส่วนใหญ่

2.1.8 แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนดนตรีและนาฏศิลป์

1. ตรวจสอบความรู้ความสามารถทางทักษะ เจตพิสัย และลักษณะนิสัยของผู้เรียน ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำวัน (แบบป.02) จุดประสงค์ดังกล่าวเป็นจุดประสงค์สำคัญที่ต้องการให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายปลายทาง ซึ่งหลังจากได้ปฏิบัติกิจกรรมและวัดผลของแต่ละจุดประสงค์แล้ว ครูจะสามารถแก้ไขข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ ได้ตามจุดประสงค์ สำหรับจุดประสงค์บางข้อที่ระบุคุณลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็กอาจไม่สามารถตรวจสอบหรือสรุปได้ทันทีหลังจากการสอบเสร็จสิ้นครูจึงจำเป็นต้องใช้เวลาเพื่อการสังเกตพฤติกรรมแล้วจึงประเมินผลสรุปภายหลัง

2. การประเมินผลปลายภาคเรียน/ปลายปี เป็นการประเมินผลเพื่อดูผลการเรียนโดยสรุปกระทำโดยนำจุดประสงค์ที่วัดได้ในแต่ละภาคเรียนมาพิจารณาประเมินผลปลายภาคเรียน/ปลายปี โดยใช้จุดประสงค์บางข้อที่สำคัญ ๆ มาเป็นตัวแทนจุดประสงค์ตลอดภาคหรือตลอดปี การประเมินผลปลายภาค/ปลายปี แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นการวัดและตรวจสอบพฤติกรรมในด้านการปฏิบัติจริง วิธีการประเมินอาจใช้การสังเกต การปฏิบัติจริง และใช้แบบสำรวจรายการหรือแบบการจัดอันดับคุณภาพ เป็นเครื่องมือประกอบการสังเกตได้

ตอนที่ 2 เป็นการวัดผลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดความรู้ ความคิดของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบ ซึ่งอาจใช้วิธีการสอบข้อเขียนปากเปล่าตามความเหมาะสม (อรรถวรรณ บรรจงศิลป์ และอาภรณ์ มนตรีศาสตร์. 2527 : 489 - 490)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์

ทัศนัย อายุเจริญ (2535:127-133) ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในด้านเป้าหมาย นโยบาย การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และการวัดและการประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ด้านเป้าหมาย ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการกำหนดเป้าหมาย ในการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เป็นพิเศษ คือมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะทางการเล่นดนตรี และทัศนคติที่ดีต่อวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ด้านนโยบาย ผู้บริหารส่วนใหญ่จัดครูเข้าสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ โดยคำนึงถึงความสามารถ และประสบการณ์ทางดนตรี-นาฏศิลป์ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ส่งเสริมและสนับสนุนโดยให้มีการสอนเครื่องดนตรีเพิ่มเติมนอกเวลาเรียน ด้านการเตรียมการสอน ให้ความสำคัญของ

การเตรียมการสอน โดยครูมีการเตรียมสื่อการสอนอย่างพร้อมเพียง และมีการประชุมปรึกษาหารือก่อนทำการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอนที่ครูสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ทั้งในและนอกเวลาให้มากที่สุดคือ การฝึกทักษะการเล่นดนตรี ด้านการใช้สื่อการสอน พบว่า สื่อการสอนซึ่งครูที่สอนในเวลาเรียนใช้มากที่สุดคือ เครื่องบันทึกเสียงด้านการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า สถานที่ที่ใช้เรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ทั้งในและนอกเวลาเรียนส่วนใหญ่เป็นห้องดนตรี-นาฏศิลป์โดยเฉพาะ และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ทั้งครูที่สอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ในเวลาและนอกเวลา มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความสามารถ และพัฒนาการทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน โดยมีการสอนภาคปฏิบัติมากที่สุด

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

3.1.1 แนวคิดและทัศนคติเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์

ดนตรี-นาฏศิลป์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสะสมมาแต่ในอดีตจนสืบต่อมาถึงปัจจุบัน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้ศึกษากันมาอย่างเป็นระบบระเบียบแบบแผนเช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ การสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์นั้นไม่เหมือนกับการสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ เพราะวัฒนธรรมทางด้านดนตรี-นาฏศิลป์หากไม่ได้รับการยอมรับของสังคมในแต่ละสมัยก็ย่อมสูญหายไป เกี่ยวกับแนวคิดการสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรี-นาฏศิลป์นั้น วิเชียร กุศลทัศน์ (2518 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า ...

วัฒนธรรมทางดนตรี-นาฏศิลป์ของชาติใดก็ตามจะรุ่งเรืองเป็นที่นิยมของชนในชาติต่อ ๆ ไปหรือของชนชาติอื่นได้ ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. ต้องมีการสะสมและสืบทอดกันมาโดยไม่ขาดตอน
2. จะต้องไม่ปล่อยให้มืออยู่อย่างใดก็คงมืออยู่อย่างนั้น หรือหายตกลงไปตามกาลเวลา แต่ตรงกันข้ามจะต้องพยายามคิดค้นให้มีแปลกใหม่เพิ่มเติมอยู่เสมอ และต้องให้เข้ากันด้วยดี กลมกลืนกับของเก่าด้วย
3. จะต้องส่งเสริมเพื่อเผยแพร่ไปในหมู่ของชาตินั้นเอง และสามารถทำได้ก็ให้เผยแพร่ไปถึงชาติอื่น
4. ต้องปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพและสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าและเหตุการณ์ปัจจุบัน...

สังคมไทยได้แบ่งทัศนคติเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์ออกเป็น 2 แนวคิดหลักคือ (มาศสุภา สีสูกอง. 2531:9-13)

1. ทัศนคติที่ว่าดนตรี-นาฏศิลป์เป็นสิ่งไม่ดีและเป็นวิชาชีพของชนชั้นต่ำของสังคม สาเหตุของการมองวิชาชีพดนตรี-นาฏศิลป์ในแง่ดังกล่าว มีสาเหตุมาจาก 2 ประการคือ

1.1 เกิดจากความคิดของชนชั้นปกครองประเทศสมัยก่อนที่สืบเนื่องจากสังคมไทยในสมัยการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ที่ได้แบ่งชนชั้นของสังคมที่เห็นได้อย่างชัดเจน ออกเป็น 4 ชนชั้น กล่าวคือ ขุนนาง เจ้านาย ไพร และทาส ซึ่งชนชั้นเจ้านาย และขุนนางถือตัวเองว่าเป็นบุคคลชั้นสูงของสังคมมีหน้าที่ปกครองประเทศ ส่วนไพร่และทาส นั้น เป็นชนชั้นของสามัญชนที่มีหน้าที่รับใช้ชนชั้นสูงที่ปกครองประเทศมีหน้าที่กำหนดนโยบายหรือสนับสนุนสิ่งต่างๆ ให้มีขึ้นตามความต้องการของตนเอง ซึ่งผู้ปฏิบัติคือ ไพร หรือทาส ผลจากการแบ่งชนชั้นในสังคมนี้เอง ได้ส่งผลมาการศึกษา และทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ และเกิดเป็นทัศนคติที่ฝังอยู่ในจิตใจของคนไทยส่วนมากมาจนถึงปัจจุบัน

1.2 ทัศนคติที่เกิดจากอิทธิพลของพุทธศาสนา ศาสนาเข้ามามีบทบาทในชีวิตของคนไทยตั้งแต่โบราณ พุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทยของไทยที่ได้กำหนดข้อห้ามเกี่ยวกับด้านดนตรี-นาฏศิลป์ไว้ในอุโบสถศีลข้อที่ 7 ที่ห้ามการฟ้อนรำ ห้ามขับร้อง ซึ่งการห้ามดังกล่าวก็เป็นการมองวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เป็นวิชาที่ไม่ดี ที่นำบุคคลผู้เข้าไปสัมผัสให้ออกไปสู่ในทางของความหายนะ จึงเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยง

2. ทัศนคติที่เห็นว่าดนตรี-นาฏศิลป์เป็นศิลปะชั้นสูงที่มีประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งดนตรี-นาฏศิลป์ก่อให้เกิดความบันเทิงใจแก่ผู้ฟัง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ได้ให้การสนับสนุนด้านดนตรี-นาฏศิลป์มาก ดังคำกลอนบทหนึ่งได้กล่าวไว้ว่า “ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก” ซึ่งพระองค์ได้ให้แง่คิดเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์ว่าเป็นสิ่งที่ดี เป็นสิ่งที่ทุกคนควรมีไว้ และจากพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันได้กล่าวถึงวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ไว้ว่า ศิลปะของชาติไทย เป็นพยานอันดับที่ 1 ที่แสดงว่าชาติไทยเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ การที่จะรักษาแบบแผนความเจริญรุ่งเรืองนี้ไว้ไม่ให้เสียรูปควรที่จะได้รวบรวมศิลปะของไทยไว้มิให้เสื่อมสูญ เพราะในปัจจุบันนี้ศิลปะของชาติอื่นเข้ามาปะปนอยู่เป็นอันมากอาจทำให้ศิลปะของไทยเราซึ่งอยู่ในระดับที่ดีงามอยู่แล้วผันแปรไปได้ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์เป็นศิลปะสำคัญที่ชาติไทยเราได้รับเป็นมรดกตกทอดมาหลายชั่วคนแล้ว (กรมศิลปากร. 2514:45)

จากความคิดและทัศนคติในวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ที่มีความขัดแย้งกันอยู่ในตัวของบุคคลนั้นทำให้แบ่งทัศนคติเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ และส่วนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ในส่วนของวิชาดนตรี-

นาฏศิลป์ นั้นไม่ได้เปลี่ยนแปลงตัวเอง เพียงแต่ถูกกำหนดให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ในแต่ละสังคมแต่ละสมัยซึ่งสังคมทุกสังคมได้เรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ที่เหมือนกัน มีลักษณะเดียวกัน แต่ได้มองไปคนละแง่เท่านั้นเอง

ประธาน บริบูรณ์ (2527:34) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการอนุรักษ์หาแนวทางที่จะส่งเสริม ป้องกัน และรักษาดนตรี-นาฏศิลป์มิให้เสื่อมสูญ อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดนตรี-นาฏศิลป์เป็นที่นิยมควบคู่ไปกับสังคมไทยตลอดไป แนวคิดจึงเป็นการมุ่งให้คนไทยได้เห็นคุณค่า มีความรัก และสนใจ ที่เข้าร่วมด้านดนตรี-นาฏศิลป์ ด้วยความซาบซึ้ง และชื่นชมดังนี้

1. ต้องมีการสะสม และถ่ายทอดการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ในโรงเรียน
2. จะต้องคิดค้น และปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยยึดรูปแบบเดิมไว้ให้มาก
3. พยายามให้ทุกคนในชาติมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเผยแพร่โดยการจัดให้มีการเรียนในโรงเรียน
4. ยกย่องค่านิยม และทัศนคติต่อการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมให้มากขึ้น
5. ชี้ให้ผู้นำหรือผู้ที่มีบทบาทต่อสังคม เห็นความสำคัญ จริงจัง และจริงจังต่อการพัฒนาดนตรี-นาฏศิลป์
6. สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ให้กว้างขวางและทั่วถึง ถ้าได้จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกับการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์แล้วก็จะช่วยให้คนไทยเข้าใจและรักการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์มากยิ่งขึ้น และเมื่อมีความสามารถในด้านดนตรี-นาฏศิลป์มากก็สามารถนำวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ไปใช้ประกอบเป็นวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ควรมีทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนรวมทั้งการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ด้วย

จากทัศนคติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี-นาฏศิลป์ที่กล่าวข้างต้น ทำให้เห็นว่าสังคมไทยกำลังประสบปัญหาในการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมและสังคมอย่างรวดเร็ว การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาทำให้วัฒนธรรมไทยบางอย่างต้องเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะทัศนคติต่อการเรียนรู้วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ดังนั้น สมควรที่จะต้องให้ความสนใจและรักษาวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ให้คงอยู่กับสังคมไทย และประเทศไทย

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนดนตรี-นาฏศิลป์

ประดิษฐ์ อินทนิล (2521:89) ได้วิจัยเรื่องเจตคติต่อดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลางในปีการศึกษา 2520 พบว่า นิสิตนักศึกษามีเจตคติต่อดนตรีไทยแต่นิสิตนักศึกษาหญิงมีเจตคติต่อดนตรีไทยมากกว่านิสิตนักศึกษาชาย นอกจากนี้ยังพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประสบการณ์ทางดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยและสิ่งแวดล้อมทางดนตรีไทย ส่งผลต่อเจตคติทางดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาด้วย

เฉลิมพล งามสุทธิ (2535:69) ได้ทำการสำรวจทัศนคติของผู้ที่ศึกษาดนตรีไทยเกี่ยวกับการศึกษาดนตรีไทยในประเทศไทย พบว่า ทัศนคติต่อการสนับสนุน การศึกษาวิชาดนตรีไทยไม่แตกต่างกัน

ประภาพร ธรรมชาติคุณมัย (2508:84) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความนิยมในศิลปวัฒนธรรมของนักเรียนชาย - หญิง ชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนรัฐบาลในส่วนกลาง ผลการวิจัยในด้านดนตรีปรากฏผล ดังนี้

1. นักเรียนชายเล่นเครื่องดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ มากกว่านักเรียนหญิง
2. ความรู้เรื่องดนตรีไทยไม่แพร่หลายเพราะว่านักเรียนมีความรู้ในเรื่องดนตรีไทยอย่างสูงร้อยละ 30 เท่านั้น และต่ำสุดร้อยละ 2
3. นักเรียนชาย ให้เหตุผลเกี่ยวกับการที่ไม่มีความรู้ทางด้านดนตรีไทยว่า เป็นเพราะไม่ชอบ และคิดว่าไม่มีความไพเราะ หัดยาก และไม่มีพรสวรรค์ ซึ่งนักเรียนหญิงก็ให้เหตุผลเช่นเดียวกัน
4. นักเรียนชายมีความรู้ทางด้านดนตรีไทยน้อยกว่านักเรียนหญิง
5. องค์ประกอบที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้และความสนใจในเรื่องดนตรีไทย คือ รายการโทรทัศน์ หนังสือดนตรี จากการไปชมการแสดง
6. อิทธิพลที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้และความสนใจในเรื่องดนตรี-นาฏศิลป์ คือ สื่อมวลชน โรงเรียน ครอบครัวและผู้เชี่ยวชาญ

บรรจง สังข์สรวง (2509 : 3 - 42) ได้สำรวจทัศนคติและความสนใจทางด้านดนตรีของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชายและหญิง จำนวน 407 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2,3 และ 4 ในโรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่โรงเรียนมัธยมสาธิตปทุมวัน โรงเรียนสวนกุหลาบ และโรงเรียนราชดำริ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เด็กวัยรุ่นส่วนมากสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรี
2. เด็กวัยรุ่นมีโอกาสไปชมการบรรเลงดนตรีนอกบ้านจำนวนมากที่สุดที่ไปชมที่โรงเรียนของตนหรือโรงเรียนอื่นรองลงมาที่สังคีตศาลา งานวัด
3. เด็กวัยรุ่นส่วนมากชอบดนตรีประเภทสากลนิยมมากที่สุด และชอบประเภทคลาสสิก และประเภทจังหวะเร้าร้อนเล็กน้อย
4. เด็กวัยรุ่นที่เล่นดนตรีเป็นมีจำนวนน้อย

5. ในบ้านของเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่มีบุคคลที่สนใจดนตรี ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีส่วนเสริมสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อดนตรีให้แก่วัยรุ่น

6. เด็กวัยรุ่นต้องการให้มีการส่งเสริมดนตรีในโรงเรียนด้วยวิธีการต่างกัน เป็นต้นว่าให้มีการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักเรียนทุกคน

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า ครูมีบทบาทที่ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความสนใจในการเรียนวิชาดนตรีนาฏศิลป์โดยการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

4.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญากับทัศนคติ

4.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญากับทัศนคติ

4.1.1.1 ความหมายเชาวน์ปัญญา

เชาวน์ปัญญา (Intelligence) นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของคำว่าเชาวน์ปัญญาไว้หลายประการ คือ

กู๊ด (Good, 1945 : 225) ได้ให้ความหมายของเชาวน์ปัญญา ไว้ 3 แบบ คือ

1. เชาวน์ปัญญา หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ได้อย่างรวดเร็ว

2. เชาวน์ปัญญา หมายถึง สมรรถภาพทางสมองที่สามารถรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้

3. เชาวน์ปัญญา หมายถึง ระดับความสามารถทางสมอง ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือทดสอบเชาวน์ปัญญา

เวคสเลอร์ (Wechsler, 1958 : 7) กล่าวว่า เชาวน์ปัญญาเป็นความสามารถของบุคคลในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีจุดหมาย คิดหาเหตุผลและสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม อย่างมีประสิทธิภาพ

บินเน็ต (Binet, 1968 : 14 - 15) กล่าวว่า เชาวน์ปัญญา คือ ผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถหลายประการที่สำคัญ คือ ความสามารถในการตัดสินใจ การคิดหาเหตุผลและความสามารถในการปรับตัว

มอสโควิตซ์ (Moskowitz, 1969 : 246 - 248) กล่าวว่า เชาวน์ปัญญา หมายถึง คุณภาพหรือประสิทธิภาพของพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกภายในเวลาที่กำหนดแน่นอน รวมทั้งความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้สำเร็จและรวดเร็ว ซึ่งระดับเชาวน์ปัญญาของบุคคล สามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือวัดเชาวน์ปัญญา

สจวร์ต ไคว้ตระกูล (2536 : 75) ได้สรุปความหมายของเชาวน์ปัญญาที่นักจิตวิทยาได้เน้น อาจจะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ให้คำจำกัดความของเชาว์ปัญญาว่า เป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่ 2 เน้นความหมายของเชาว์ปัญญา คือ ความสามารถในการแก้ปัญหา บุคคลที่มีเชาว์ปัญญาสูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาดีกว่าบุคคลที่มีเชาว์ปัญญาต่ำ

กลุ่มที่ 3 เชาว์ปัญญา คือ ความสามารถในการคิดแบบนามธรรม

กลุ่มที่ 4 เชาว์ปัญญา คือ ความสามารถในการเรียนรู้คนที่มีความเชาว์ปัญญาสูงจะสามารถเรียนรู้ได้เร็วกว่าคนที่มีความเชาว์ปัญญาต่ำ

จากความหมายต่างๆ สรุปได้ว่า เชาว์ปัญญา คือ ความสามารถของบุคคลใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล แก้ไขปัญหา รวมทั้งมีความสามารถในการเรียนรู้ ซึ่งระดับเชาว์ปัญญาของบุคคลสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือวัดเชาว์ปัญญา

4.1.1.2 ทฤษฎีเชาว์ปัญญา

1. ทฤษฎีองค์ประกอบเดียว (Uni - Factor Theory) เป็นทฤษฎีของศาสตราจารย์ เทอร์แมน ผู้สร้างแบบทดสอบ สแตนฟอร์ด-บินเน็ต เชื่อว่า เชาว์ปัญญา คือ ความสามารถในการคิดแบบนามธรรม เป็นผลของพันธุกรรมเพียงอย่างเดียว ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง (สรวงศ์ โค้วตระกูล. 2536 : 79)

2. ทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two - Factor Theory) ทฤษฎีนี้ สเปียร์แมน (Charles Spearman) เป็นผู้คิดขึ้น โดยเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเชาว์ปัญญาว่า เชาว์ปัญญาของคนนั้นประกอบด้วยสององค์ประกอบด้วยกัน คือ องค์ประกอบทั่วไป (General Factor) หรือ g - factor เป็นความสามารถทางสมองเป็นความสามารถทั่ว ๆ ไปในการประกอบกิจกรรมตลอดจนใช้เป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และองค์ประกอบเฉพาะ (Specific Factor) หรือ s - factor เป็นความสามารถพิเศษของบุคคลซึ่งจำแนกออกไปในเฉพาะกิจอย่างเดียว (Anastasi. 1967 : 327 - 328) เช่น ความสามารถทางภาษา ความสามารถทางตัวเลข ความสามารถทางเครื่องจักรกล เป็นต้น ซึ่งความสามารถเหล่านี้ แต่ละคนมีความแตกต่างกันองค์ประกอบทั้งสองนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการแสดงความคิดเห็นหรือกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ สเปียร์แมน จึงสร้างแบบสอบย่อยหลายฉบับ แต่ละฉบับมีองค์ประกอบทั่ว ๆ ไปกับองค์ประกอบย่อย และ นักจิตวิทยาชาวอังกฤษส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าปัจจุบันแบบทดสอบเชาว์ปัญญา g - factor ได้ดีที่สุดคือแบบทดสอบ โปรเกรสซีฟ แมทริซีส์ (Progressive Matrices) ของ ราเวน (ชัยพร วิชชาวุธ. 2525 : 358)

3. ทฤษฎีองค์ประกอบหลายตัว (Multiple Factor Theory) เฮอร์สโตน (L.L. Thurstone) ได้ใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) แยกความสามารถต่าง ๆ ของมนุษย์ออกเป็นทั้งหมด 7 กลุ่ม เฮอร์สโตน เรียกความสามารถทั้ง 7 กลุ่มว่า ความสามารถปฐมภูมิ (Primary Mental Abilities) เฮอร์สโตนไม่ยอมรับว่าคนเรามีความสามารถพื้นฐานหรือความสามารถทั่วไป " g " ของสเปียร์แมน ทฤษฎีของเฮอร์สโตนเน้นความแตกต่างภายในตัว

บุคคล (Intra - Individual Differences) ระหว่างความสามารถเฉพาะต่าง ๆ ความสามารถปฐมภูมิ 7 กลุ่ม คือ ความสามารถทางภาษา ความสามารถทางจำนวน ความสามารถทางความจำ ความสามารถในการใช้คำได้อย่างคล่องแคล่ว ความสามารถด้านเหตุผล ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ และความสามารถทางความว่องไวต่อการรับรู้ (สรวงศ์ โค้วตระกูล. 2536 : 80 - 81)

4. ทฤษฎีโครงสร้างเชาว์ปัญญา (The Structure of Intellectual) ทฤษฎีนี้ กิลฟอร์ด (Guilford) ได้ขยายแนวความคิดของเธอร์สตัน ออกเป็นอีกหลายองค์ประกอบ ตามรูปแบบโครงสร้างของเชาว์ปัญญาประกอบด้วยสามมิติ คือ มิติเนื้อหา(Contents) มิติการปฏิบัติงาน (Operations) และมิติการกระทำของสมอง (Products) ในแต่ละมิติยังแยกความสามารถย่อยออกเป็นดังนี้ มิติเนื้อหาแบ่งเป็นด้านภาพ ด้านสัญลักษณ์ ด้านภาษา และด้านพฤติกรรม มิติการปฏิบัติงานแบ่งเป็นการรู้ การเข้าใจ ความจำ การคิดอเนกนัย การคิดแบบอเนกนัย และการคิดแบบประเมินค่า มิติผลของการกระทำของสมอง แบ่งเป็น หน่วย จำพวก และความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป (ล้วน สายยศ . 2525 : 43 - 45)

ในที่นี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดของทฤษฎี กลุ่ม 2 คือทฤษฎีสององค์ประกอบ เพราะผู้วิจัยใช้การทดสอบโปรเกรสซีฟ แมทริซิส์(The Progressive Matrices)

4.1.1.3 การวัดระดับเชาว์ปัญญา

วิธีการที่ใช้ทดสอบเชาว์ปัญญามี 2 ชนิด คือ (สรวงศ์ โค้วตระกูล. 2536 : 85 - 86)

1. การทดสอบเป็นรายบุคคล (Individual Test) หมายถึง การทดสอบทีละคน ผู้ที่ดำเนินการทดสอบจะต้องได้รับการอบรมเป็นพิเศษทั้งการทดสอบ การให้คะแนน และการตีความหมายของคะแนน ตัวอย่างแบบทดสอบนี้ได้แก่ แบบทดสอบสแตนฟอร์ด-บินเน็ต (Stanford - Binet) และแบบทดสอบเชาว์ปัญญาของ เวกสเลอร์ (Wechsler Intelligence Scales) ซึ่งมีแบบทดสอบสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ เป็นต้น

2. การทดสอบเป็นกลุ่ม การทดสอบแบบนี้ใช้แบบทดสอบที่คิดขึ้นพิเศษสำหรับใช้ทดสอบเชาว์ปัญญาเป็นกลุ่มเพื่อที่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ผลของคะแนนสอบเชาว์ปัญญาแบบนี้จะไม่แน่นอนเท่ากับการทดสอบเป็นรายบุคคล ตัวอย่างแบบทดสอบกลุ่มนี้ที่ใช้กันแพร่หลายคือ Kihlman - Anderson Intelligence Test, Lorge - Thorndike Intelligence Test และ California Test of Mental Maturity เป็นต้น

สำหรับแบบทดสอบเดอะโปรเกรสซีฟ แมทริซิส์ (The Progressive Matrices) แบบทดสอบนี้ได้พัฒนาขึ้นที่ประเทศอังกฤษ โดย เจ.ซี.ราเวน (J.C.Raven) ซึ่งออกแบบสร้างขึ้นเพื่อวัดองค์ประกอบทั่วไป (g-factor) ของสเปียร์แมน (Spearman) มีลักษณะเป็นแบบไม่ใช้ภาษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การทดสอบเป็นกลุ่มโดยใช้แบบทดสอบ The Coloured Progressive Matrices (CPM)

แบบทดสอบนี้มี 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 The Coloured Progressive Matrices (CPM)

ชุดที่ 2 The Standard Progressive Matrices (SPM)

ชุดที่ 3 The Advanced Progressive Matrices (APM)

ลักษณะของแบบทดสอบ ประกอบด้วย รูปภาพที่จัดเป็นชุดย่อย ๆ 3 - 5 ชุด ๆ ละ 12 ภาพ และข้อปัญหาแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดไปตอบอาจเป็น 6 ตัวเลือก โดยมีภาพที่กำหนดให้ 1 ภาพ ซึ่งภาพนี้มีส่วนที่ขาดหายไปให้ผู้รับการทดสอบเลือกเอาภาพที่เป็นตัวเลือก 1 ภาพ ซึ่งคิดว่าเป็นส่วนที่ขาดหายไปของภาพที่กำหนดแล้ว ทำภาพนั้นให้สมบูรณ์ แบบทดสอบนี้ดำเนินการทดสอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ (Anastasi. 1968 : 241 - 247)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบชุดที่ 1 คือ The Coloured Progressive Matrices (CPM) แบบทดสอบชุดนี้สร้างขึ้นมาเพื่อใช้กับบุคคลที่อยู่ในระดับอายุ 6 -12 ปีทุกเพศ ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษา เชื้อชาติ หรือสภาวะร่างกายจะเป็นอย่างไรก็ตาม แบ่งเป็นชุดของข้อปัญหาชุดย่อย ๆ ได้ 3 ชุด คือ A, AB และ B ซึ่งแต่ละชุดมีข้อปัญหา จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมด 36 ข้อ ลักษณะของข้อปัญหาเป็นภาพสี สำหรับชุด A และ AB นั้นแบบฟอร์มของข้อปัญหาไม่ซับซ้อนแต่ชุด B เป็นข้อปัญหาที่มีความยากและรูปฟอร์มซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ

การทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญาโดยใช้แบบทดสอบ The Progressive Matrices คือ การทดสอบที่ง่าย ๆ แบบหนึ่งไม่สลับซับซ้อนไม่มีอิทธิพลทางภาษาและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง แบบทดสอบนี้จะบอกถึงความสามารถในการสังเกต (Ability in Observation) การรับรู้ทางการเห็น (Visual Perception) การคิดอย่างกระจ่าง (Clear Perception) และการคิดที่มีเหตุผล (Critical Reasoning)

แบบทดสอบนี้มีความสัมพันธ์กับแบบทดสอบของ สแตนฟอร์ด - บิเนท์ เป็น .78 (ณรงค์ศักดิ์ ทะละภาณุและสมทรง สุวรรณเลิศ .2519 : 123) และมีความสัมพันธ์กับ Verbal test ของ WISC เป็น .58 กับ Performance เป็น .70 (สมทรง สุวรรณเลิศ. 2511 : 207) ซึ่งนับว่าเชื่อถือได้

จากการศึกษาทฤษฎีเชาว์ปัญญา และแบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า แบบทดสอบของ ราเวน คือ The Coloured Progressive Matrices มีความเหมาะสมในการใช้ทดสอบความสามารถทางเชาว์ปัญญา ทั้งนี้เพื่อวัดระดับเชาว์ปัญญาของนักเรียน ที่มีผลต่อทัศนคติต่อการเรียนแบบทดสอบนี้ใช้เวลาไม่มากเกินไปและสามารถทดสอบได้ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเชาวน์ปัญญากับทัศนคติ

งานวิจัยในประเทศ

สุวิมล ว่องวานิช (2522 : 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสน์และทัศนคติทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,175 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา ชื่อ แสตนด์ฮาร์ด โปรเกรสซีฟ แมทริซีส์ (Standard Progressive Matrices) และสำรวจนิสัยและทัศนคติทางการเรียน ซึ่งปรากฏผลว่าองค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.48

4.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

4.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

เรนน์ (Wrenn. 1968 : 1 - 4) กล่าวว่า นิสัยในการเรียนเป็นพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่บุคคลมีความพึงพอใจ และปฏิบัติเป็นประจำ โดยพฤติกรรมนั้นอาจจะมาจากทักษะในการเรียนเทคนิคในการเรียนของบุคคลนั้น

โฮลท์แมน (Holtzman. 1965 : 17) ได้ให้ความหมายของนิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการใช้เวลา ซึ่งได้แก่ การรู้จักใช้เวลาได้อย่างเหมาะสมในการเรียนและการทำงาน รู้จักแบ่งเวลาว่างควรทำเรื่องใดก่อนหลังไม่ผลัดผ่อนหลีกเลี่ยง รอเวลา ทำให้เวลากระชั้นชิด ไม่เสียเวลากับเรื่องไม่เป็นเรื่องส่วน

เรนน์ และลาร์เซน (Wrenn and Larsen. 1969 : 5 - 11) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับนิสัยทางการเรียนว่า หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียน ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ประกอบด้วย สมาธิในการเรียน วิธีอ่าน และการจดจำคำบรรยาย การวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาเรียน การทบทวนบทเรียน และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ดังนั้นนิสัยทางเรียนจึงถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของยุทธวิธีทางการเรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในตัวผู้เรียนนอกจากนี้

แมดดอกซ์ (Maddox. 1965 : 8) กล่าวว่า นิสัยทางการเรียนและยุทธวิธีทางการเรียน หมายถึง ความมานะพยายามที่จะใช้กลวิธีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดความสำเร็จทางการศึกษาได้ถึงประมาณร้อยละ 40

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) กล่าวว่า นิสัยในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ประกอบด้วย ความตั้งใจ ความเอาใจใส่ในการเรียน การจัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้และพัฒนาการ

เรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชยัน อุดหนุน รับผิดชอบ ฟังตนเอง และมีความภูมิใจในผลการเรียนของตน

ดังนั้นกล่าวได้ว่า นิสัยในการเรียน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเป็น พฤติกรรมที่แสดงถึงความพึงพอใจในการเรียนในทางปฏิบัติเป็นวิธีการในการเรียนที่กระทำ ซ้ำ ๆ จนกระทั่งกลายเป็นนิสัยติดตัวบุคคลนั้นไป ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อ การเรียนของนักเรียน

4.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยในการเรียน

4.2.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

โพพแฮม และมัวร์ (Popham and Moore.1960:552-554) ศึกษาพบว่า นิสัยในการ เรียน ทัศนคติในการเรียน และการปรับตัวทางด้านการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน โดยศึกษานิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 287 คน ให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบ สำนวนนิสัยในการเรียนและทัศนคติในการเรียนและมีความสอดคล้องกับ มอร์ริส (Morris. 1961 : 23) ซึ่งศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีคะแนนนิสัยในการ เรียน และทัศนคติในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

นอกจากนี้ คอยโว (Koivo. 1983 : 2524 - A) ศึกษาความสัมพันธ์ด้านการรับรู้ ของนักเรียนในเรื่องนิสัยและทัศนคติในการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัย และทัศนคติในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

4.2.2.2 งานวิจัยในประเทศ

อัจฉรา วงศ์โสธร และคนอื่น ๆ (2525 : 95 - 98) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธี การเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เริ่มเรียน โดยศึกษาองค์ประกอบ ต่าง ๆ ได้แก่ ความถนัดทางการเรียน ทัศนคติ แรงจูงใจ และนิสัยในการเรียน กลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษจากโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย จำนวน 97 คน พบว่าทัศนคติ แรงจูงใจ นิสัยในการเรียน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียน ภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล

นภาพร เมฆรักษาวณิช (2515 : 65 - 67) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัย ในการเรียนและทัศนคติในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัฐบาล ปีการศึกษา 2514 เขตพระนคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ ศึกษา คือ แบบสำนวนนิสัยและทัศนคติในการเรียน ผลการศึกษาพบว่า นิสัยขยันหมั่นเพียร การ ใช้เวลาและทัศนคติที่มีต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01 และพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีนิสัยขยันหมั่นเพียรและทัศนคติ ในการเรียนดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชเนตี สวัสดิฤกษ์ (2527 : 68 - 72) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสำรวจแรงจูงใจ แบบสำรวจภูมิหลังทางสังคม แบบสำรวจนิสัยในการเรียน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,100 คน พบว่า แรงจูงใจในเชิงบูรณาการ และแรงจูงใจ ภูมิหลังทางสังคม และนิสัยทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียนที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า นิสัยทางการเรียน และทัศนคติในการเรียน มีความสำคัญต่อการเรียนของนักเรียนเพื่อแสวงหาความรู้ ในการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ ในการศึกษาเล่าเรียน และการทำงานต่อไปในอนาคต

4.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับทัศนคติ

4.3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับทัศนคติ

สมทรง สุวรรณเลิศ (2514 : 46) ได้กล่าวว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หรือยากจนมักจะมีปัญหาทางทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจและนำไปสู่ปัญหาความประพฤติซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลเสียต่อการเรียน และต่อปัญหาทางด้านอารมณ์และสุขภาพจิต ชูพิชัยกุล และคนอื่น ๆ (ม.ป.ป. : 108) กล่าวว่า สาเหตุที่ฐานะทางเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตนี้อาจเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมหมายถึงการมีความรู้สึกร่มเย็นในตัวเอง

จึงทำให้ความกดดันน้อย บุคคลไม่ต้องทนทุกข์อยู่กับภาวะเคร่งเครียดหรือมีข้อขัดแย้งในใจมากมายนัก

4.3.2- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับทัศนคติ

4.3.2.1 งานวิจัยต่างประเทศ

การริสัน และคนอื่น ๆ (Garrison and others. 1964 : 403 - 407) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบอันมีผลต่อผลการเรียนของนักเรียนพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนมาก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำย่อมขาดประสบการณ์ต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เด็กเกิดปัญหาอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนได้

วาร์เนอร์ (Ringness. 1968 : 270 ; citing Warner. 1948) ได้ใช้แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพพบว่าพวกชนชั้นกลางจะเป็นคนที่มีความมั่นคงทางอารมณ์เป็นตัวของตัวเอง ขณะที่พวกฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มขาดความอบอุ่น หงุดหงิดง่ายและมีอาการทางประสาท

4.3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

สมศักดิ์ บรรเทิงสุข (2510 : 247 - 249) ได้สำรวจสภาพทั่ว ๆ ไปทางเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนเพื่อศึกษาว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียนอย่างไรบ้าง โดยได้ศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร พบว่า นักเรียนที่บิดามารดา มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันประสบปัญหาแตกต่างกัน

ทิพวรรณ จันทรพิบูลย์ (2510 : 54 - 56) ได้ศึกษาถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดจันทบุรี จำนวน 120 คน ผลการศึกษาพบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนนั้น ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในบ้านและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสรุปได้ว่านักเรียนที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันจะทำให้นักเรียนประสบปัญหาต่างกันและปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในบ้านและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

4.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

4.4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

ปัจจุบันโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตคนให้เป็นพลเมืองดี เนื่องจากโรงเรียนมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าสถาบันอื่น ดังนั้น โรงเรียนจึงควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่จะส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียนดังที่ ละเมียด ลิมอักษร (2519:23-28) ได้กล่าวว่าโรงเรียนเป็นสถานที่ ซึ่งจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เกิดโดยตรงสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนจึงเป็นบรรยากาศทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็กได้พบสิ่งแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ได้มีการสมาคมติดต่อกับครูและเพื่อนนักเรียนในวัย ต่าง ๆ ได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูได้เล่นและทำงานร่วมกับเพื่อนนักเรียนด้วยกันได้อ่านหนังสือในห้องสมุด ได้ดูภาพยนตร์และโทรทัศน์และได้ฟังวิทยุที่ครูจัดขึ้นเพื่อประกอบการสอน ซึ่งล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษทั้งสิ้น ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ

ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976 : 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนนั้นเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัวกระฉับกระเฉง ก็จะมีคามสนใจในการเรียน และย่อมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น

วิทฮอลล์ (Withall. 1979 : 347) กล่าวว่า การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบรรยากาศในการเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตัวผู้เรียน กล่าวคือ นักเรียนเห็นว่าประสบการณ์นั้นตรงกับความต้องการและเหมาะสมกับบุคลิกลักษณะของเขา และไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึกที่ชั่วร้าย กล่าวคือ นักเรียนไม่รู้สึกลัวสถานการณ์นั้น ๆ มีความน่ากลัว หากแต่รู้สึกว่าได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีแต่ความจริงใจต่อกัน

สุพิชญา วีระกุล และคนอื่น ๆ (2524 :182 - 187) ได้เสนอแนวทางการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพโรงเรียนและห้องเรียน โรงเรียนจัดอาคารสถานที่ถูกหลักวิชา เช่น การวางแผน แนวอาคารถูกทิศทาง ได้รับแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้ดี ไม่ร้อนอบอ้าวจนเกินไป ไม่มีเสียงดังรบกวน ภายในตกแต่งด้วยสิ่งที่สวยงาม เป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้บรรยากาศร่มรื่นน่าเรียน สภาพห้องเรียนควรยืดหยุ่น ได้ตลอดเวลา บริเวณควรสะอาดสวยงาม โต๊ะเก้าอี้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและขนาดต้องเหมาะสมกับผู้เรียน เพราะสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะสร้างเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดี

2. หลักสูตร คือ แนวทางที่โรงเรียนจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ หลักสูตรที่ดีจะต้องจัดให้ตรงกับความต้องการของการศึกษา และตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

3. แบบเรียน และบทเรียนเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และถือว่าเป็นอุปกรณ์การศึกษาที่โรงเรียนจะขาดเสียมิได้อีกสิ่งหนึ่งที่ครูสามารถจัดให้นักเรียนก็คือการจัดบทเรียนซึ่งครูควรพิจารณาเลือกสรรแต่เฉพาะที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนซึ่งเหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสนใจ ความต้องการของเด็กและท้องถิ่น

4. อุปกรณ์การศึกษา เป็นเครื่องช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น การจัดใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น ขึ้นอยู่กับทักษะและความสนใจของครูว่าจะใช้อุปกรณ์นั้น ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา เวลา และใช้ได้ถูกต้องเพียงใด

5. กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน คือ พฤติกรรมที่แสดงออกแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ทำนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ กิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนกระทำแล้วเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งมีกิจกรรมมากมายหลายอย่าง ที่ครูสามารถจัดให้เด็กได้ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการพูด การเขียน กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงและกิจกรรมเกี่ยวกับการสร้าง และประดิษฐ์ เป็นต้น

6. เวลาและโอกาส การเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับเวลาเช่นเดียวกัน ครู ต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับวิชาหรือเนื้อหาที่จะสอน เวลาควรมีการยืดหยุ่นไปตามเนื้อหาหรือสาขาวิชาไม่ควรมีกฎเกณฑ์ตายตัว

7. สถานที่ที่ใช้ในการเรียนนั้น อาจไม่ได้หมายถึง ห้องเรียนเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจเป็นสนามโรงเรียนหรือสถานที่ไปทัศนศึกษาด้วย สถานที่จึงมีส่วนช่วยสร้างความรู้สึกรับรู้และบรรยากาศของการศึกษาเล่าเรียน การเปลี่ยนแปลงบรรยากาศในการเรียน ช่วยให้ ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย ช่วยให้สังคมของเด็กดีขึ้น อย่างไรก็ตาม สถานที่ที่จะใช้เรียนต้อง ไม่มีเสียงรบกวนจนไม่สามารถใช้สมาธิได้ และจะต้องไม่วิเวกวังเวงจนรู้สึกกลับน่ากลัว ไม่เสี่ยงภัยหรือใกล้สิ่งที่เป็นอันตรายหรือสกปรก และสถานที่นั้นจะต้องเป็นประโยชน์ต่อการสอน โดยตรง

8. ผู้เรียน การเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้และเป็นผลดีก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีความพร้อมมีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้และรับรู้ครูจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกพร้อมที่จะเรียน หรือเมื่อผู้เรียนเกิดความรู้สึกพร้อมที่จะเรียนก็ควรให้โอกาสแก่ผู้เรียน ทันทีที่ครูผู้สอนจะต้องหมั่นสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน หากแสดงความรู้สึกว่ามีความวิตกกังวล มีความคับข้องใจ ครูจะต้องช่วยลดความรู้สึกนั้น ๆ เสียก่อน และพยายามสร้างบรรยากาศที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

9. ผู้สอนและวิธีสอน ครูถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ที่จะช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลดี นักการศึกษาต่างประเทศและการวิจัยการศึกษาได้ระบุไว้แน่ชัดว่า ยังไม่มีอุปกรณ์การสอนใด ๆ ในโลกนี้ที่จะใช้แทนครูที่มีความสามารถทางการสอนได้

พรณี ซูทัย เจนจิต (2522 : 190) ได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะช่วยพัฒนาการเรียนคือ การคำนึงถึงการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งควรมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) โดยครูผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจให้เด็กเชื่อในความสามารถของตนที่จะทำงานนั้น ๆ แม้ว่าจะเป็นงานที่ค่อนข้างยาก
2. บรรยากาศที่อิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่เด็กมีโอกาสที่จะเลือกในสิ่งที่มีความหมายและคุณค่า ซึ่งรวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย บรรยากาศนี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้เด็กเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้า ไม่เกิดความตึงเครียด
3. บรรยากาศซึ่งมีการยอมรับนับถือ (Respect) การที่ครูเห็นคุณค่าในตัวเด็กเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนานิสัยเกี่ยวกับตนเอง จะมีผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็กและยังทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีคุณค่า และยอมรับนับถือในตนเองด้วย
4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) การที่ครูมีความเข้าใจเป็นมิตร ยอมรับตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นสบายใจ อยากเข้าไปติดต่อกับ
5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) เป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกให้เด็กมีวินัย แต่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ แต่ครูต้องมีความสุภาพ มีความหนักแน่น และไม่ให้สิทธิพิเศษกับเด็กบางคน
6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นสิ่งที่ครูควรสร้างให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นมีใช้จากความล้มเหลว แต่จากความสำเร็จ

สิริวรรณ ศรีพหล (2526 : 172 - 174) ได้สรุปแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียนสำหรับครูที่จะนำไปปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้คือ

1. บรรยากาศของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างเต็มที่ ฝึกฝนการใช้สติปัญญา คือ มีกระบวนการในการคิดอย่างมีเหตุผล การมีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น
2. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติในการควบคุมตนเองและรับผิดชอบตนเอง โดยให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ให้ออกสันทนาการในการค้นคว้าหาวิธีการเรียนด้วยตนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
3. การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ดีจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความคิด และแนวปฏิบัติแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเริ่มมาจากครูเป็นตัวอย่างที่ดี มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ยอมรับมติของกลุ่ม

สุปรีชา หิรัญโต (2524 : 183) ได้กล่าวถึงหลักการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนที่ดีไว้ดังนี้ คือ

1. ควรมีแสงสว่างในห้องเรียนในระดับที่มองเห็นได้คือ มองเห็นได้เร็ว สบายตาและชัดเจน
2. ควรไกลจากแหล่งกำเนิดเสียงรบกวนจากบริเวณรอบ ๆ หรือภายนอกห้องเรียน เพราะเสียงรบกวนจะทำให้รู้สึกรำคาญ เครียด กระวนกระวายและเหน็ดเหนื่อย นอกจากนั้น เสียงรบกวนยังเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนฉะนั้น ควรมีการควบคุมเสียงรบกวน เลือกที่ตั้งโรงเรียนให้ไกลจากเขตจราจรแออัดแน่น ทางรถไฟ เป็นต้น

รอเจอร์ส (Rogers. 1969 : 157 - 164) มีความเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียนว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความคิดกับความรู้สึก ทำหน้าที่มีต่อกันตลอดจนเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ ควรได้รับความสนใจ และให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าการเน้นทางวิชาการและสติปัญญา เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศไม่ตึงเครียดเป็นการเสริมความอบอุ่นมั่นใจ และเชื่อถือกันระหว่างครูและนักเรียนจึงย่อมจะเอื้ออำนวยการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสุขภาพจิตของนักเรียนได้มาก ดังนั้นบรรยากาศในชั้นเรียนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเองมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

ประดินันท์ อุปรมัย (2527:33) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนดังนี้ คือ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ด้วยกันเอง ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่าง ก็มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุก อยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนี้ ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน กับนักเรียนด้วยกันเองก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

จากเอกสารสรุปได้ว่า บรรยากาศในชั้นเรียนควรมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และ เสริมสร้างพัฒนาความขยันซึ่งจะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่นเป็นกันเอง มีสัมพันธ์ ภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนด้วยกันเอง นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของ ห้องเรียน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนครูมีความเข้าใจนักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็น ของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นทั้ง นักเรียนและครู จึงมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนร่วมกัน

4.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน

4.4.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เลวิน ลิปปเปท์ และไวท์ (Lewin, Lippert and White. 1939 : 271 - 279) ได้ ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนแบบอัตตาธิปไตย มีแนวโน้มเป็นเด็กก้าวร้าว หยาดกระด้าง ไม่มีความเห็นใจผู้อื่น ส่วนนักเรียนที่เรียนในชั้น ที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักสามัคคีปรองดอง เป็นมิตรต่อการ เรียนก็ราบรื่น มีบรรยากาศที่สบายใจ ขยันเรียน เพราะครูรู้จักจัดความกดดัน เกรงกลัวใด ๆ ออกไปจากชั้นได้

ทีดแมน (Tiedman. 1942 : 657 - 664) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับ ครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาจะไม่ชอบครูแบบเผด็จการที่มีนิสัยข่มขู่ ปราศจากความเห็นอกเห็นใจ และการสอนแบบใช้อำนาจทั้งหลายนั้นเด็กยิ่งโตขึ้นเท่าใดก็จะ มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ยิ่งขึ้น

บุธ (วิลาศ บุญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Butth. 1942) ได้ทำการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนพบว่า ครูที่พยายามทำความรู้จักกับเด็กให้ความ เห็นอกเห็นใจเด็ก รู้จักส่งเสริมการเรียนตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เด็กจะ เรียนได้ดีมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีความสามารถปรับตัวได้สูง ซึ่งกับครูที่มุ่งสอนโดยวิธี กดดันให้เด็กยอมรับความต้องการของตน ผลที่สุดเด็กจะไม่พอใจในตัวครูและเรียนได้ไม่ดี เท่าที่ควร

โอเบอร์ทัฟเฟอร์ (วิลลาต บุญทองขาว. 2527 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Oberteuffer. 1945) ได้ศึกษาสภาพจิตที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีผลต่อสภาพจิตของเด็กและการจัดบรรยากาศของห้องเรียนดีจะมีส่วนให้นักเรียนขยัน และปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

ไทเลอร์ (Tyler. 1964 : 16) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในอุดมคติ ผลการศึกษาพบว่า สภาพภาพที่ดีในอุดมคตินั้น ครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดี ให้ความรักความเอาใจใส่ มีความเข้าใจ และยอมรับนักเรียน

4.4.2.2 งานวิจัยในประเทศ

วาสนา พิทักษ์สาธิต (2527 : 77 - 79) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรด้านลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกกลุ่มวิชา ของนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีค่า .90 และ .93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน น่าจะเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน

4.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4.5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4.5.1.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความสัมพันธ์หรือการเกี่ยวข้องกันของบุคคลในแต่ละสังคม อันเป็นผลทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สามารถสร้างความคาดหวังในการอยู่ร่วมกัน ทั้งยังสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ และการปรับตัวทางสังคมของบุคคลได้เป็นอย่างดีอีกด้วย (พิสิทธิ ปทุมบาล. 2532 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Philip and The Merrian. 1966)

ชิกเกอร์ริง (Chickering. 1968 : 8) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสำคัญและเป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องต่อการศึกษานักเรียน และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทฤษฎีพัฒนานิสิตนักศึกษา

ชัยพร วิชชาวุธ (2530 : 69) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็น พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์โต้ตอบระหว่างบุคคล มนุษย์อยู่เป็นสังคม การกระทำของมนุษย์ แต่ละคนจึงสัมพันธ์กับการกระทำของคนอื่น ๆ ในสังคม เกิดขึ้นทันทีเมื่อการกระทำของคนหนึ่งมีผลกระทบต่อผลกรรมที่อีกคนหนึ่งจะได้รับ

ซิคเกอร์ริง (วิมล หนองพงษ์. 2538 : 22 ; อ้างอิงมาจาก Chickering.1968) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกอดทนที่จะอยู่ ร่วมกับบุคคลอื่นและเปลี่ยนจากการพึ่งพาตนเองหรือพึ่งพามบุคคลอื่นไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ซึ่งความอดทนที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้แก่ การสามารถยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นได้ และการมีใจกว้างส่วนการเปลี่ยนจากการพึ่งพาตนเองหรือพึ่งพามบุคคลอื่นไปสู่การพึ่งพาซึ่งกันและกัน ได้แก่ การไว้วางใจกัน การให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การให้และการรับ เป็นต้น

สมชาย รัตนกุล (2530 : 86 - 88) กล่าวถึงปัญหาสำคัญที่วัยรุ่นประสบ ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการคบเพื่อน ทั้งในการคบเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ปัญหาการปฏิบัติตนกับเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลให้บางคนอาจจะประสบปัญหาทางการศึกษาได้

อัลแมน (เมตตา จินดารักษ์. 2525 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Ulman . 1957) ได้ระบุว่า วัยรุ่นที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนจะมีปัญหาการเรียนในโรงเรียน และปัญหาทางอารมณ์ เช่น เมื่อผลการเรียนไม่ดี จะมีอารมณ์ดิ่งเครียด และไม่มีความสุข

ไวท์ (ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส. 2530 : 24 ; อ้างอิงมาจาก White. 1958 : 343) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลว่า จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนนักศึกษาผ่านพ้นปัญหาในการเรียนและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตที่ดีในอนาคต นอกจากนี้ เซอร์ล๊อค (วิมล โรจน์วีระ. 2513 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Hurlock .1964) ยังกล่าวว่า หากเด็กวัยรุ่นสามารถสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ๆ ได้ดี จะช่วยให้เขามีสุขภาพจิตที่ดีและส่งผลต่อการเรียนที่ดีด้วย

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อบุคคลอื่นที่เป็นสมาชิกในสังคมเดียวกัน เพื่อให้เกิดความรักความไว้วางใจ และช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

4.5.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กรอนลันด์ (Gronlund. 1959 : 176) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น มักจะมีปัญหาด้านการเรียนด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าความขัดแย้งในกลุ่ม

เพื่อนอาจจะทำให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ และทำให้เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และ
ไม่มีความสุข

ดีเซนา (Desena. 1964 : 145 - 149) ได้ศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1
ของมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูงจะมีคุณลักษณะที่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดีกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนปานกลาง และต่ำ

4.5.2.2 งานวิจัยในประเทศ

จงกล ศตะภูริ (2500 : 70 - 74) ได้ศึกษาปัญหาของนักเรียนชายและนักเรียน
หญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และชั้นเตรียมอุดมศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร จำนวน
400 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
70.75 รองลงมาคือ มีปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับของโรงเรียน คิดเป็น
ร้อยละ 63.25 และปัญหาการเงิน คิดเป็นร้อยละ 53.75 ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ
ปัญหาความสัมพันธ์กับครูอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 37.50

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า
นักศึกษาที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นมักจะมีปัญหาด้านการเรียนด้วย และ
นักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงจะมีลักษณะที่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ดีกว่านักศึกษาที่มี
ผลการเรียนปานกลาง และต่ำ

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 1,147 คน เป็นนักเรียนชาย 636 คน และนักเรียนหญิง 511 คน

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 624 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 96 ของยามานะ (Yamane, 1970:580-581) เป็นนักเรียนชาย 299 คน และนักเรียนหญิง 325 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากประชากรโดยใช้ขนาดของโรงเรียน ชั้นและเพศเป็นชั้น (Strata) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเชื่อมั่น ร้อยละ 96 จากตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane) พบว่าต้องใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 624 คน
 2. จำแนกโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งโรงเรียนขนาดกลางมีจำนวน 4 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 824 คน โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวน 3 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 323 คน
 3. จำแนกประชากรแต่ละระดับชั้นเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 318 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 306 คน
 4. จำแนกประชากรแต่ละระดับชั้น ในข้อ 3 ตามเพศ ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดกลางจำนวน 317 คน เป็นนักเรียนชาย 146 คนและนักเรียนหญิง 171 คน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 307 คน เป็นนักเรียนชาย 153 คน และนักเรียนหญิง 154 คน
- ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียน ระดับชั้น และ เพศ

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	ชั้น	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	รวม
ขนาดกลาง	1. วัดสุทธาวาส	ป.5	20	27	47
		ป.6	18	20	38
	2. วัดสุวรรณ	ป.5	18	22	40
		ป.6	16	22	38
	3. วัดทองเพลง	ป.5	17	19	36
		ป.6	19	20	39
	4. วัดเศวตฉัตร	ป.5	20	22	42
		ป.6	18	19	37
	รวม		146	171	317
ขนาดเล็ก	1. วัดพิชัยญาติ	ป.5	29	23	52
		ป.6	27	27	54
	2. วัดทองนพคุณ	ป.5	23	27	50
		ป.6	25	27	52
	3. วัดทองธรรมชาติ	ป.5	26	25	51
		ป.6	23	25	48
	รวม		153	154	307
รวมทั้งสิ้น			299	325	624

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ขนาดของโรงเรียน อาชีพผู้ปกครองและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเชาว์ปัญญา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ด้านคือ

5.1 ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

5.2 ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

5.3 ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

วิธีสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1. แบบสอบถามตัวแปรด้านส่วนตัวของนักเรียน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนโปรดขีด

เครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างต่อไปนี้

1.1 ขณะนี้นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่

☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.2 เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

1.3 ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพ

☐ รับราชการ

☐ รัฐวิสาหกิจ

☐ ค้าขาย

☐ รับจ้าง

☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

1.4 ผู้ปกครองของนักเรียนมีรายได้.....บาท/เดือน

☐ 12,001 - 16,000 บาท/เดือน

☐ 8,001 - 12,000 บาท/เดือน

☐ 4,000 - 8,000 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบทางเชาว์ปัญญา The Progressive Matrices

ใช้แบบทดสอบ The Coloured Progressive Matrices เป็นแบบทดสอบที่ ราเวน (Raven. 1965 : 45) สร้างและพัฒนาขึ้นเพื่อใช้กับบุคคล อายุ 6 - 11 ปี ประกอบด้วย แบบสอบย่อย 3 ชุด คือ A, AB และ B ซึ่งแต่ละชุดมีข้อปัญหาจำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมด 36 ข้อ ลักษณะของข้อปัญหา ที่มีความยากและรูปภาพมีลักษณะซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ

วิธีการให้คะแนนและการแปลผล

เมื่อได้คำตอบที่นักเรียนเลือกจากภาพของแต่ละข้อแล้วนำมาตรวจคำตอบที่ถูกต้อง โดยให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน นำคะแนนที่ถูกต้องมารวมอีกครั้ง และผลรวมที่ได้จะนำไปเปรียบเทียบกับระดับของเชาว์ปัญญา (I.Q) แบ่งเป็น 5 ระดับคือ

ระดับที่ 1 ระดับฉลาด

ระดับที่ 2 ระดับสูงกว่าปานกลาง

ระดับที่ 3 ระดับปานกลาง

ระดับที่ 4 ระดับต่ำกว่าปานกลาง

ระดับที่ 5 ระดับปัญญาอ่อน

ในที่นี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น 3 ระดับเพราะจากการสำรวจข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลองมีระดับเชาว์ปัญญา 3 ระดับ เท่านั้น

ตอนที่ 3. แบบสอบถามนิสัยทางการเรียนมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับนิสัยทางการเรียน

3.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามทางการเรียนขึ้น ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามในข้อ

3.2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ อาจารย์ไพศาล อ้นประเสริฐ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียมประสิทธิ์ เพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

3.4 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับนิสัยทางการเรียน จำนวน 36 ข้อซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน จากนั้น จึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลงมาถึงคะแนนต่ำสุด นำนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25 % เพื่อมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายข้อ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถามได้ค่า t ระหว่าง 2.04 - 5.17 จำนวน 23 ข้อ

3.5 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 3.4 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7017

ลักษณะแบบสอบถามนิสัยทางการเรียนเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเป็นประจำทุกครั้ง
จริง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียน บ้างครั้งไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยครั้งมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยมากจนแทบไม่ตรงเลย

ตัวอย่างแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการเพียงข้อละเครื่องหมายเดียว ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเป็นประจำทุกครั้ง
จริง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	บางครั้งตรงกับการกระทำของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยมากจนแทบไม่ตรงเลย

ข้อ	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	<u>การแบ่งเวลาในการเรียน</u> ข้าพเจ้าแบ่งเวลาส่วนหนึ่ง ไว้สำหรับทำการบ้าน					
00	<u>การเข้าชั้นเรียนตรงตาม</u> <u>เวลา</u> ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนตรงตาม เวลา					
000	<u>การส่งงานตามกำหนดเวลา</u> ข้าพเจ้าส่งการบ้านที่ทำด้วย ตนเองตามกำหนดเวลา					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายนิสัยทางการเรียนของนักเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์: 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 หมายถึง นิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 หมายถึง นิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง นิสัยทางการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึกของนักเรียนที่บิดามารดามีต่อเป้าหมายการเรียนของนักเรียน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษา नियามศัพท์เฉพาะ เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของ บิดามารดา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา แล้วนำแบบสอบถาม ความคาดหวังของบิดามารดาให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความ เหมาะสมทางด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงก่อนนำไปใช้

4.3 นำแบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดาจำนวน 17 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไข แล้วไปทดลองใช้(Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานครที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน แล้วนำมาตรวจให้ คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% โดยนำคะแนนที่ตรวจ แล้วมาเรียงลำดับจากสูงที่สุดมายังต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25% ที่ได้ คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test เลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่า t ระหว่าง 2.11 - 6.59 จำนวน 14 ข้อ

4.4 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 4.3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .5967

ลักษณะของแบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดามารดา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดามารดา แล้วโปรดขีดเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริง ของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนจริงพอควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน และบางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
0	บิดามารดาต้องการให้ทำงานรับราชการ					
00	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนในระดับที่สูงกว่านี้					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริง	ให้	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริง	ให้	2	คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน เป็นแบบสอบถามที่ตามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้แก่ บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

5.1 ศึกษาปริมาณศัพท์เฉพาะเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทางการเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของ ประกายทิพย์ พิชัย (2539) ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางการเรียนและนำแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ไปหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา ข้อคำถาม และภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

5.3 นำแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางการเรียนจำนวน 95 ข้อ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษาในเขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาตรวจให้คะแนน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25% โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมาต่ำสุด แล้วแยกนักเรียน 25% ที่ได้คะแนนสูง และ 25 % ที่ได้คะแนนต่ำ นำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t - test เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่า t ระหว่าง 1.85 - 4.79 จำนวน 43 ข้อ

5.4 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ที่คัดเลือกแล้วในข้อ 5.3 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8426

ลักษณะของแบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนเป็นแบบสอบถามที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดความคิดเห็นของนักเรียนต่อสิ่งแวดล้อมทางการเรียนในด้านบรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน เป็นแบบสอบถามชนิดกาเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ

ตัวอย่างแบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน และบางครั้งก็ไม่ตรง กับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
000	<u>ด้านบรรยากาศทางการเรียน</u> <u>วิธีการสอนของครู</u> ครูมีวิธีการสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน <u>สถานที่เรียน</u> อากาศในห้องเรียนถ่ายเทดี สภาพห้องเรียนไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย <u>สื่ออุปกรณ์การเรียน</u> อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ครูใช้มีสภาพที่ดีในการใช้งาน <u>ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน</u> ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณครูไม่เป็นกันเองกับนักเรียนเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาหรือมีข้อสงสัยจึงไม่กล้าถามครู ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจในการเรียนเพราะครูสนใจแต่นักเรียนที่เรียนเก่ง <u>ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน</u> เพื่อนให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันด้านการเรียน เช่น ให้ยืมหนังสือเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจก็จะช่วยอธิบาย					

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวกให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5 คะแนน
จริง	ให้	4 คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3 คะแนน
จริงน้อย	ให้	2 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

2. ข้อความที่มีความหมายทางลบให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1 คะแนน
จริง	ให้	2 คะแนน
จริงบ้าง	ให้	3 คะแนน
จริงน้อย	ให้	4 คะแนน
จริงน้อยที่สุด	ให้	5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายของสิ่งแวดล้อมทางการเรียน (วิเชียร เกตุสิงห์.2538:9)

คะแนนเฉลี่ย	3.67 - 5.00	หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับดี
	2.34 - 3.66	หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
	1.00- 2.33	หมายถึง สิ่งแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

ตอนที่6 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ มีขั้นตอน ดังนี้

6.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

6.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียน วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามทัศนคติต่อดนตรีไทยของ โฉน กรองเห็น (2527 : 198 - 199)

6.3 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยนำแบบสอบถามในข้อ 2 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

6.4 นำแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี- นาฏศิลป์จำนวน 64 ข้อ ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เขตธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน จากนั้นจึงนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้เทคนิค 25 % ของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยนำคะแนนที่ตรวจได้มาเรียงลำดับจากคะแนนสูงสุดลง

มาถึงคะแนนต่ำสุด นำนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มคะแนนสูง 25% และนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มคะแนนต่ำ 25% เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยการนำค่าเฉลี่ยรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปมาใช้เป็นแบบสอบถาม ได้ค่า t ระหว่าง 2.04 - 7.33 จำนวน 50 ข้อ

6.5 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 6.4 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9017

ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิกอร์ท มี 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

แบบสอบถามนี้เป็นการสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ขอให้นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วพิจารณาตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดคำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อคะแนนในวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น แต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อส่วนรวม ขอให้นักเรียนตอบด้วยความสบายใจ

ก. ด้านความรู้

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่าเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการการเพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งก็ตรงกับความคิดของนักเรียนบ้างและบางครั้งไม่ตรงกับความคิดของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่าง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0	การเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ไม่มีประโยชน์					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือ ซึ่งตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนบ้างแต่ไม่มากนัก
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียน
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ดนตรี-นาฏศิลป์เป็นสิ่งที่ล้ำสมัย					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือ ซึ่งตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนในด้านการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ่อยมากแต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียน
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
0	นักเรียนนำเพลงที่ครูสอนในวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ไปฝึกซ้อมที่บ้าน					

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

1. ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นานๆ ครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	ไม่เคยเลย	ให้ 1 คะแนน

2. ข้อความทางลบ ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มากที่สุด	เป็นประจำ	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	มาก	บ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ปานกลาง	บางครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	น้อย	นาน ๆ ครั้ง	ให้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	น้อยที่สุด	ไม่เคยเลย	ให้ 5 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย แบ่งตามแนวของ เบสท์ (Best. 179-187)

- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีทัศนคติในระดับไม่ดีอย่างยิ่ง
 คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีทัศนคติในระดับไม่ดี
 คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีทัศนคติในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีทัศนคติในระดับดี
 คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.50 หมายถึง มีทัศนคติในระดับดีมาก

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา เขตคลองสาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม 2541 - วันที่ 8 มกราคม 2542
3. ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามมาได้ 624 ฉบับ คัดเลือกเป็นร้อยละแล้วคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อของนักเรียน ปรากฏว่าครบทุกข้อแล้วนำมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. ค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิค 25% ของกลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร t - test (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2535 : 139 -140)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
n_H	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มสูง
n_L	แทน	จำนวนนักเรียนของกลุ่มต่ำ

2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_i^2} \right]$$

เมื่อ t	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถามทั้งฉบับ
$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาความสัมพันธ์ของเขาวนปัญญา ความคาดหวังของผู้ปกครองและบรรยากาศการเรียนการสอนกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

3.2 หาตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการค้นคว้า

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 22 ตัว ตัวแปรตาม คือ ทักษะคิดต่อการเรียน วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายดังนี้

X_1	แทน	โรงเรียนขนาดกลาง
X_2	แทน	โรงเรียนขนาดเล็ก
X_3	แทน	เพศชาย
X_4	แทน	เพศหญิง
X_5	แทน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
X_6	แทน	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
X_7	แทน	อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครองรับราชการ
X_8	แทน	อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครองรัฐวิสาหกิจ
X_9	แทน	อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครองค้าขาย
X_{10}	แทน	อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครองรับจ้าง
X_{11}	แทน	อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครองอื่น ๆ
X_{12}	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจสูง
X_{13}	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง
X_{14}	แทน	ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ
X_{15}	แทน	เชาวน์ปัญญาในระดับสูงกว่าปานกลาง
X_{16}	แทน	เชาวน์ปัญญาในระดับปานกลาง
X_{17}	แทน	เชาวน์ปัญญาในระดับต่ำกว่าปานกลาง
X_{18}	แทน	นิสัยทางการเรียน
X_{19}	แทน	ความคาดหวังของผู้ปกครอง
X_{20}	แทน	บรรยากาศทางการเรียน
X_{21}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน
X_{22}	แทน	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
Y	แทน	ทักษะคิดต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

$\hat{Y}$	แทน	ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของการพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของการพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F - distribution
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SS	แทน	Sum of Squares
MS	แทน	Mean Squares
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าพารามิเตอร์
df	แทน	Degree of freedom

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปกิตติคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การเสนอผลการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ขนาดของโรงเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน ขนาดของโรงเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตาม เพศ ระดับชั้นเรียน ขนาดของโรงเรียน ระดับเชาวน์ปัญญา อาชีพของบิดา
มารดาหรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปร	ระดับของตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	299	47.9
	หญิง	325	52.1
	รวม	624	100
2. ระดับชั้นที่กำลังศึกษา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	318	51.0
	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	306	49.0
	รวม	624	100
3. ขนาดของโรงเรียน	ขนาดกลาง	317	50.8
	ขนาดเล็ก	307	49.2
	รวม	624	100
4. ระดับเชาวน์ปัญญา	ระดับสูงกว่าปานกลาง	400	64.1
	ระดับปานกลาง	222	35.6
	ระดับต่ำกว่าปานกลาง	2	0.3
	รวม	624	100
5. อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง	รับราชการ	39	6.3
	รัฐวิสาหกิจ	20	3.2
	ค้าขาย	212	34.0
	รับจ้าง	319	51.1
	อื่น ๆ	34	5.4
	รวม	624	100
6. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	สูง	33	5.3
	ปานกลาง	122	19.6
	ต่ำ	469	75.2
	รวม	624	100

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 624 คน ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาเป็นนักเรียนชาย คิดเป็นร้อยละ 47.9

เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่กำลังศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 51.0 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คิดเป็นร้อยละ 49.0

เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมา เป็นนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 49.2

เมื่อจำแนกตามลำดับเชาวน์ปัญญา พบว่า นักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาระดับสูงกว่า ปานกลาง มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.1 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.6 และ น้อยที่สุด คือ นักเรียนที่มีเชาวน์ปัญญาระดับต่ำกว่า ปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 0.3

เมื่อจำแนกตามอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองทำอาชีพรับจ้างมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.1 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 34.0 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนที่มีบิดามารดามีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 6.3 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5.4 และน้อยที่สุด คือ นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 3.2

เมื่อจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ระดับต่ำมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.2 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 19.6 และน้อยที่สุดคือนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 5.3

ตอนที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร ได้แก่ นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ตัวแปร	N	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
X ₁₈ : นิสัยทางการเรียน	624	2.92	13.3255	ดี
X ₁₉ : ความคาดหวังของผู้ปกครอง	624	2.21	9.3621	มาก
X ₂₀ : บรรยากาศการเรียนการสอน	624	2.95	17.8939	ดี
X ₂₁ : สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน	624	3.64	8.4512	ดี
X ₂₂ : สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน	624	3.38	7.5080	ดี
Y : ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์	624	2.30	25.3988	บวก

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 624 คน มีค่าเฉลี่ยของนิสัยทางการเรียน 67.168 แสดงว่ามีนิสัยทางการเรียนในระดับดี ความคาดหวังของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ย 30.987 แสดงว่ามีความคาดหวังของผู้ปกครองมาก บรรยากาศการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย 67.768 แสดงว่ามีบรรยากาศการเรียนการสอนในระดับดี สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีค่าเฉลี่ย 29.117 แสดงว่ามีสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนในระดับดี สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีค่าเฉลี่ย 37.191 แสดงว่ามีสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในระดับดี ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ มีค่าเฉลี่ย 114.879 แสดงว่า มีทัศนคติทางบวกต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ หมายถึง นักเรียนชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ขนาดของโรงเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับชาวนโยบาย อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ขนาดของโรงเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน ระดับความนิยมของโรงเรียน ความสามารถของผู้ปกครอง สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิติสัมพันธ์ทางเรียน ความภาคภูมิใจในการเรียน
 สัมพันธภาพระหว่างคุณลักษณะนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	X ₁₈	X ₁₉	X ₂₀	X ₂₁	X ₂₂	Y
X ₁	1.00	-1.00**		.051	.045	-.045	-.036	.025	-.020	.018	.023	.087	-.010	-.036	.072	-.066	-.054	-.047	-.220**	-.273**	-.113*	-.035	-.073
X ₂		1.00	.057	-.057	-.045	.045	.036	-.025	.020	-.018	-.023	-.087	.010	.036	-.072	.066	.054	.047	.220**	.273**	.113*	.035	.073
X ₃			1.00	-1.00**	.003	-.003	-.008	.043	.069	-.055	-.046	.016	-.000	-.008	.070	-.064	-.054	.158**	.142**	.102	.169**	.165**	.100
X ₄				1.00	-.003	.003	.009	-.043	-.069	.055	.046	-.016	.000	.008	-.070	.064	.054	-.158**	-.142**	-.102	-.159**	-.165**	-.100
X ₅					1.00	-1.00**	.026	-.013	.046	-.074	.049	-.000	-.047	.043	-.053	.053	.001	-.105*	-.049	-.150**	-.048	-.101	-.101
X ₆						1.00	-.026	.013	-.046	.074	-.049	.000	.047	-.043	.053	-.053	-.001	.105**	.049	.150**	.123*	.048	.101
X ₇							1.00	-.047	-.185**	-.253**	-.052	.027	.107*	-.113*	-.082	.084	-.014	.032	-.033	.017	-.005	-.049	-.053
X ₈								1.00	-.130*	-.186**	-.043	.241**	-.043	-.085	-.015	.016	-.010	-.042	.030	.085	.048	.012	-.037
X ₉									1.00	-.733	-.172	-.033	.001	.018	.043	-.039	-.040	.024	.014	.064	.006	.077	.063
X ₁₀										1.00	-.245**	-.069	-.079	.108*	-.011	.004	.055	-.009	-.015	-.075	.001	-.026	-.021
X ₁₁											1.00	.006	.096	-.091	.032	-.031	-.013	-.031	.016	-.054	-.047	-.061	-.063
X ₁₂												1.00	-.116*	-.412**	.027	-.026	-.013	-.024	-.097	.007	.003	-.066	.009
X ₁₃													1.00	-.856**	.071	-.068	-.027	.044	-.028	.007	-.009	-.065	.026
X ₁₄														1.00	-.050	.076	.032	-.028	.076	-.010	.006	.083	-.029
X ₁₅															1.00	-.983**	-.075	-.101	-.070	-.045	-.013	-.089	-.005
X ₁₆																1.00	-.042	.100	.072	.052	.017	.099	.002
X ₁₇																	1.00	.007	-.016	-.059	-.037	-.001	.024
X ₁₈																		1.00	.275**	.386**	.418**	.299**	.240**
X ₁₉																			1.00	-.462**	.336**	.205**	-.002
X ₂₀																				1.00	.849**	.391**	.210**
X ₂₁																					1.00	.460**	.341**
X ₂₂																						1.00	.302**
Y																							1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตัวแปรนิสัยทางการเรียน (X_{18}) บรรยายากทางการเรียน (X_{20}) สัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X_{21}) และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{22}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรขนาดของโรงเรียนทุกขนาด ($X_1 - X_2$) เพศทั้งชายและหญิง ($X_3 - X_4$) ระดับชั้นที่ศึกษาทุกระดับ ($X_5 - X_6$) อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองทุกอาชีพ ($X_7 - X_{11}$) ฐานะทางเศรษฐกิจทุกด้าน ($X_{12} - X_{14}$) ระดับเชาวน์ปัญญาทุกระดับ ($X_{15} - X_{17}$) และความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{19}) ไม่พบความสัมพันธ์ กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบความเป็นเส้นตรงของความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนกับตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	60483.585	20161.195	36.622*
Residual	619	340768.386	550.514	
Total	622	401251.561		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีความสัมพันธ์ทางบวก กับนิสัยทางการเรียน สัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนดังแสดงรายละเอียดในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	B	SeB	Beta	R	R ²	F
X ₂₁	.666	.133	.222	.341	.116	81.746*
X ₂₁ X ₂₂	.582	.142	.172	.379	.143	51.853*
X ₂₁ X ₂₂ X ₁₈	.183	.078	.096	.388	.151	36.622*
R	=		.388			
R ²	=		.151			
SE	=		23.463			
a	=		91.54			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์โดยการนำตัวพยากรณ์ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดเข้ามาในสมการทีละตัวตามลำดับ พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยเรียงลำดับตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ได้แก่สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X₂₁) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X₂₂) และนิสัยทางการเรียน (X₁₈) ตามลำดับ และตัวพยากรณ์ดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนได้ร้อยละ 15.10

ในการสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 91.54 + .666 X_{21} + .582 X_{22} + .183 X_{18}$$

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .222 X_{21} + .172 X_{22} + .096 X_{18}$$

X_{21} แทน สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

X_{22} แทน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

X_{18} แทน นิสัยทางการเรียน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน
2. เพื่อศึกษาตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์
2. ตัวแปรด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน สามารถทำนายทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 1,147 คน เป็นนักเรียนชาย 636 คน และนักเรียนหญิง 511 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2541 จำนวน 624 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 96 ของยามาเน่ (Yamane. 1970 : 582) เป็นนักเรียนชาย 299 คน และนักเรียนหญิง 325 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากประชากรโดยใช้ขนาดของโรงเรียน ชั้น และเพศ เป็นชั้น (Strata)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัด กรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีทั้งหมด 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ ระดับชั้น ขนาดของโรงเรียน อาชีพบิดามารดาหรือผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบทดสอบเชาว์ปัญญาคูชด The Coloured Progressive Matrices

ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิกเอิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 23 ข้อ ได้หาความเชื่อมั่นเท่ากับ .7071

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิกเอิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ ได้หาความเชื่อมั่นเท่ากับ .5967

ตอนที่ 5 แบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

5.1 ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน

5.2 ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

5.3 ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน

เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิกเอิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ ได้หาความเชื่อมั่นเท่ากับ .8426

ตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิกเอิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ได้หาความเชื่อมั่นเท่ากับ .9017

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทำให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ทุกฉบับจำนวน 624 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ระหว่างวันที่ 21 ธันวาคม 2541 - 8 มกราคม 2542
3. ผู้วิจัยให้คะแนนแบบสอบถามในข้อ 2 ตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านต่าง ๆ โดยใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)
3. การค้นหาตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรนิสัยทางการเรียน (X_{18}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{20}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X_{21}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{22}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรขนาดของโรงเรียนทุกขนาด ($X_1 - X_2$) เพศทั้งชายและหญิง ($X_3 - X_4$) ระดับชั้นที่ศึกษาทุกระดับ ($X_5 - X_6$) อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองทุกอาชีพ ($X_7 - X_{11}$) ฐานะทางเศรษฐกิจทุกด้าน ($X_{12} - X_{14}$) ระดับเขาวินิจฉัยทุกระดับ ($X_{15} - X_{17}$) และความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{19}) ไม่พบความสัมพันธ์ กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยเรียงลำดับตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X_{21}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{22}) และนิสัยทางการเรียน (X_{18}) ตามลำดับโดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนได้ร้อยละ 15.10

ในการสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ ดังนี้
สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 91.54 + .666 X_{21} + .582 X_{22} + .183 X_{18}$$

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .222 X_{21} + .172 X_{22} + .096 X_{18}$$

อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปข้างต้น พบว่า

1. ตัวแปรนิสัยทางการเรียน (X_{18}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{20}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X_{21}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{22}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรขนาดของโรงเรียนทุกขนาด ($X_1 - X_2$) เพศทั้งชายและหญิง ($X_3 - X_4$) ระดับชั้นที่ศึกษาทุกระดับ ($X_5 - X_6$) อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองทุกอาชีพ ($X_7 - X_{11}$) ฐานะทางเศรษฐกิจทุกด้าน ($X_{12} - X_{14}$) ระดับเขาวนปัญญาทุกระดับ ($X_{15} - X_{17}$) และความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{19}) ไม่พบความสัมพันธ์ กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ โดยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ตัวแปรที่สัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ได้แก่

1.1.1 นิสัยทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพราะ นักเรียนที่มีนิสัยทางการเรียนดีมีพฤติกรรมตั้งใจเรียน มีความสนใจในการเรียน มีการวางแผนในการเรียน ทบทวนบทเรียน มีความขยัน เอาใจใส่ มีความพยายามตั้งใจเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีนิสัยทางการเรียนที่ดีจะทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการเรียน จะทำให้นักเรียนมีความคิด ความรู้สึกและมีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการเรียน ลักษณะวิชาที่เรียน และลักษณะของครูผู้สอนไปในทางที่ดี อันจะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีในการเรียน ในทางตรงกันข้ามถ้านักเรียนมีนิสัยทางการเรียนไม่ดีนักเรียนจะมีทัศนคติทางลบกับการเรียน นักเรียนจะมีความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการให้ความสำคัญต่อการเรียน ลักษณะวิชาที่เรียน และครูผู้สอนไปในทางที่ไม่ดี อันมีผลทำให้ทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนไม่ดีตามไปด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธอร์นเบอร์ก (Thornburg, 1975:181-185) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาของนักเรียนที่ออกโรงเรียนกลางคัน คือการที่นักเรียนไม่สนใจการเรียน ไม่ขยันหมั่นเพียร อีกทั้งมีทัศนคติที่ไม่ดีอย่างรุนแรงต่อการเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนภาพร เมฆรักชาวนิช (2515 : 65 - 67) ที่ได้ศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ความขยันหมั่นเพียร จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติและผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิมล เด่นสุนทร (2525 : 90 - 110) ที่ได้ศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ความขยันหมั่นเพียร และทัศนคติต่อการเรียน นอกจากจะมีความสัมพันธ์กันแล้วยังสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

1.1.2 บรรยากาศทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า บรรยากาศการเรียนการสอนจะมีผลต่อทัศนคติในทางบวกและทางลบต่อการเรียนได้ กล่าวคือ ถ้าโรงเรียนมีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี อันได้แก่ วิธีการสอนของครูช่วยสร้างความเข้าใจเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยเมื่อมีปัญหา สามารถสอนได้อย่างมีขั้นตอน มีอุปกรณ์การสอนที่จูงใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน เด็กจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน กระตือรือร้นต้องการที่จะเรียน ต้องการที่จะทำความเข้าใจกับบทเรียน และต้องการที่จะแสวงหาความรู้ตามธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ที่พัฒนาการทางสติปัญญากำลังเจริญเติบโตสูงสุด

ด้วยเหตุนี้โรงเรียนจึงควรจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและมีทัศนคติที่ดีในการเรียนมากขึ้น แต่ถ้าหากโรงเรียนไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ตรงตามธรรมชาติของนักเรียน นักเรียนก็จะเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ท้อถอยต่อการเรียนขึ้นได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ ลอร์เรนซ์ (Lowrence. 1976 : 418) ที่กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่มีผลต่อสภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกที่จะทำให้ นักเรียนสนใจการเรียนและสอดคล้องกับ ฟอสเตอร์ (Foster. 1961 : 131) ที่กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อบุคคลมาก เป็นสิ่งที่ตัดสินว่าบุคคลนั้นรู้สึกอย่างไร และควรทำอะไรในสถานการณ์ต่าง ๆ ของชีวิตเขา ทัศนคติเป็นตัวนำบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติมีอิทธิพลต่อความคิด และกำหนดพฤติกรรมของบุคคลนั้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาพร เมฆรักษาณิษ (2515 : 65 - 67) ที่ได้ศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ความขยันหมั่นเพียร จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียน และผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริพร ดาววัน (2540 : 97 - 98) ที่ได้ศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติต่อการเรียนบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพิบูลวิทยาลัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.3 สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่า วิธีการสอนของครูทำให้นักเรียนสนใจ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน นักเรียนสามารถซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ได้ ครูคอยให้กำลังใจ และให้คำปรึกษา นักเรียนจะเกิดความอบอุ่นใจ และเห็นความสำคัญของการเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และเกิดความพยายามที่จะศึกษาหาความรู้ เพื่อทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียน ตรงกันข้าม ถ้าครูปล่อยปละละเลย ไม่สนใจยอมทำให้นักเรียนขาดกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรค ปัญหาทางการเรียนที่เกิดขึ้นอาจทำให้นักเรียนมีทัศนคติในทางลบต่อการเรียนได้

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุธ (วิลาศ บุญทองขาว. 2527 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Buth. 1942) ที่ได้ศึกษาพบว่า บรรยากาศทางการเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนนั้นจะส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น และจะตั้งใจและมีทัศนคติที่ดีในการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งตรงกันข้ามกับบรรยากาศการเรียนการสอนที่เคร่งเครียด กดดันทางการเรียนจะเป็นตัวทำลายศักยภาพของเด็กให้ด้อยลง ถ้าครูและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีเด็กก็จะส่งเสริมการเรียนรู้อย่าง

นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ มูลี (Mouly. 1965 : 478) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบอื่น ๆ ในชั้นเรียน ที่มีผลต่อการเรียนรู้และสุขภาพจิตของนักเรียน ได้แก่ หลักสูตร ระเบียบวินัย การสอนของครู อารมณ์ของครูและนักเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไทเลอร์ (Tyler. 1964 : 16) ที่ได้ศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนที่ดีในอุดมคตินั้นครูต้องมีการสื่อความเข้าใจที่ดีกับนักเรียน เป็นมิตรที่ดีให้ความรัก ความเอาใจใส่ มีความเข้าใจ และยอมรับนักเรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ประดิษฐ์ (2527 : 35) ที่ได้กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนการสอนที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถามเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก จะสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนน่าสนใจ สนุก อยากรู้อยากเห็น กระตือรือร้น และทำให้นักเรียนเกิดความต้องการจะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนด้วย

1.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายทั้งนี้เพราะว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อการอยู่ในสังคมภายในโรงเรียนของนักเรียนเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน เช่น การเรียนในชั้นเรียน ทำกิจกรรมกลุ่ม ทำการบ้าน อ่านหนังสือ นักเรียนต้องมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนช่วยเหลือในการทำงานซึ่งกันและกันระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น การเล่นเกม ฟังเพลง ทำกิจกรรมในสถานที่ของโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบทำให้เด็กเกิดความเครียด ขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรม ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ อันเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงถึงการเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนพพงษ์ บุญจิตรกุลย์ (2507 : 48 - 64) ที่ได้กล่าวว่าแนวทางในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและผู้สอนในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับเพื่อน มีผลต่อทัศนคติที่ดีในการเรียนและมีผลต่อการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พยอัม ธีรยุทธ (2540 : 106 - 107) ที่ได้พบว่า สภาพห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน สภาพโรงเรียน และลักษณะสถานที่ภายนอกห้องเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

1.2 ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่

1.2.1 ขนาดโรงเรียน ไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ สัดส่วนของจำนวนครูกับนักเรียนแตกต่างกันไม่ทำให้นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในปัจจุบันโรงเรียนสามารถจัดบริการสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการของ

นักเรียนได้อย่างเท่าเทียมกันช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้จากการเรียนด้วยประสบการณ์ตรง มีการให้บริการต่าง ๆ ได้ทั่วถึง ดังนั้น จึงไม่พบความสัมพันธ์ของขนาดของโรงเรียนกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสานกรุงเทพมหานคร

1.2.2 เพศ ไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจากผลดังกล่าวจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชิดหทัย ผลานันท์ (2541 : 74) ที่พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนในลักษณะที่คล้ายคลึงกันและได้รับการตอบสนองจากโรงเรียนในทุก ๆ ด้านเหมือนกัน ความรู้สึกต่าง ๆ ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงจึงไม่แตกต่างกัน

1.2.3 ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของโรงเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นตามระดับชั้นปีที่ศึกษาได้ ดังที่ วัฒนา พัทธราวิช (2531 : 283) กล่าวว่า ควรจัดระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และมุ่งส่งเสริมการแสดงออกของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ไม่สามารถจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างครบถ้วน จึงส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ในแต่ละชั้นปีใกล้เคียงกัน

1.2.4 อาชีพของบิดามารดา หรือผู้ปกครองไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย กล่าวคือ อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนที่แตกต่างกันจะปฏิบัติตนด้านการเรียนไม่แตกต่างกันโดยเฉพาะการปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียน ดังที่ ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 165) บิดามารดาทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้ลูกของตนเจริญเติบโต ำรงแ่งมโสได้รับความสำเร็จในชีวิต ดังนั้น บิดามารดาจึงพยายามหาทางช่วยเหลือในด้านการศึกษาของเด็กไม่ว่าบิดามารดามีอาชีพอะไร

1.2.5 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจากผลดังกล่าวจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร เลาสถิตย (2525 : 62) ที่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียน และโรงเรียน จากการศึกษาครั้งนี้ไม่ว่านักเรียนจะมาจากฐานะเช่นไร ต่างก็ได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้สิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันโดยไม่จำกัดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งยังจัดบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือ แม้บิดามารดา หรือผู้ปกครองจะมีรายได้แตกต่างกัน แต่นักเรียนก็มีทัศนคติต่อการเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเปิด

โอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมตลอดจนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันจึงส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ไม่แตกต่างกันดังกล่าว

1.2.6 ระดับเชาวน์ปัญญาไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจากผลดังกล่าวจะสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พยอม ธีธรรมา (2540 : 108) ที่พบว่า ระดับเชาวน์ปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะไม่ว่านักเรียนจะมีระดับเชาวน์ปัญญาอยู่ในระดับใดต่างก็ได้เข้ามาเรียนในโรงเรียนเดียวกัน และมีการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นด้วย กล่าวคือ ถึงแม้ว่านักเรียนมีระดับเชาวน์ปัญญาแตกต่างกัน แต่นักเรียนก็มีทัศนคติต่อการเรียนไม่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ไม่แตกต่างกัน

1.2.7 ความคาดหวังของผู้ปกครองไม่พบความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้เพราะว่าในปัจจุบันความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนจะทำให้เด็กมีความเครียดสูง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นลินี ธรรมอำนายสุข (2541 : 215 - 216) ได้ศึกษาพบว่านักเรียนที่บิดามารดาที่มีความคาดหวังทางการเรียนสูงจะทำให้เด็กเกิดความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นรารัตน์ ศรประสิทธิ์ (2529 : 25) ที่กล่าวว่า ความต้องการหรือความมุ่งหวังในชีวิตทั้งของตัวเองและที่บิดามารดาที่มีต่อตัวเขาอาจจะนำมาซึ่งความเครียดทางจิตใจให้เกิดขึ้นกับตัวเองได้ และถ้าความต้องการ หรือความคาดหวังนั้นมีความขัดแย้งกันระหว่างตนเองกับของบิดามารดา จะทำให้เขาเกิดความยุ่งยากมากขึ้น และอาจทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนได้ กล่าวคือ ถึงแม้ว่านักเรียนมีความคาดหวังของบิดามารดาแตกต่างกันแต่นักเรียนก็มีทัศนคติต่อการเรียนไม่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ไม่แตกต่างกัน

2. ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายหรือส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เรียงจากตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดไปตัวแปรที่ส่งผลน้อยที่สุดตามลำดับและตัวแปรที่ส่งผลมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนรวมทั้งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วย เมื่อครูให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน นักเรียนย่อมรู้สึกสบายใจที่จะรับวิชาหรือทำความเข้าใจในบทเรียนทั้งนี้ยังเกิดความรู้สึกเชื่อถือและไว้วางใจครูอีกด้วย สอดคล้องกับ มัวร์ (Moor. 1957 : 2) ที่วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียนพบปัญหาที่นักเรียนเผชิญเรื่องลำดับความสำคัญ คือ ความสัมพันธ์กับครูความสำเร็จในการเรียน ทัศนคติต่อการเรียน และการศึกษาต่อในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ รอเจอร์ (Rogers. 1969 : 157) ที่ว่าสัมพันธภาพอันดีของครูกับนักเรียนนั้นจะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณิ ชูทัย (2532 : 261) ที่พบว่าการที่ครูมีความเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจนักเรียน สนใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความยุติธรรม ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีกับ

นักเรียนทำให้เพื่อนรักที่จะเรียน และส่งผลให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนจึงมีความสัมพันธ์มากที่สุดจึงสามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ได้ดีที่สุด รองลงมาคือ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน ทั้งนี้เพราะการมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างเพื่อน การทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหมู่เพื่อน มีอิทธิพลต่อนักเรียนในวัยนี้มาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิมล โรจนวีระ (2512 : 6) ที่กล่าวว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา บิดามารดา ครู อาจารย์ ให้ความสนใจและเอาใจใส่ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็กมาก ครูเชื่อว่าถ้าหากศิษย์ของตนสามารถเข้ากับเพื่อนได้ดีจะช่วยให้สุขภาพจิตดี และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและเรียนหนังสือได้ดี และสอดคล้องกับ รวีวรรณ ชุ่มชัย (2536 : 90) พบว่า นักเรียนจะเรียนรู้ ปรัชญาหรือเพื่อนมากกว่าผู้ใหญ่ เมื่อสังคมกลุ่มเพื่อนดี นักเรียนก็จะได้รับอิทธิพลของเพื่อนไปด้วย หากพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกาย จิตใจและการเรียนรู้ของนักเรียน และสอดคล้องกับ เต็มศักดิ์ คทวณิช (2540 : 128) ที่กล่าวว่า เพื่อนร่วมชั้นสามารถตอบสนองความต้องการทางจิตใจซึ่งกันและกันได้ เช่น ให้กำลังใจเมื่อเกิดความท้อถอยหรือมีปัญหา การให้ความรัก เอาใจใส่ ห่วงใย ทำให้เกิดความอบอุ่นใจ สามารถที่จะแสดงความรู้สึกไว้วางใจซึ่งกันและกันได้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียนและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ อันดับสุดท้ายคือ ตัวแปรนิสัยทางการเรียน กล่าวคือ นิสัยทางการเรียนเป็นสิ่งที่นักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียนเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2538 : 1) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกอย่างสม่ำเสมอ แสดงถึงความพอใจในการศึกษาหาความรู้ให้บรรลุความสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวประกอบด้วยความสนใจและเอาใจใส่ในการเรียน การวางแผนการเรียน จัดระบบการเรียน ความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้ พัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยัน อดทน พึ่งตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นภาพร เมฆรักษาวณิช (2515 : 65 - 67) ที่ได้ศึกษาพบว่า นิสัยทางการเรียน ทัศนคติต่อการเรียน มีความสัมพันธ์กับความขยันหมั่นเพียร และผลการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจาร์พร สูงสว่าง (2524 : 56 - 57) ที่ได้ศึกษาพบว่า ระดับเชาวน์ปัญญา นิสัยทางการเรียน ความขยันหมั่นเพียร และทัศนคติต่อการเรียน เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และวิทยาศาสตร์

ดังนั้น นิสัยทางการเรียนจึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูล สำหรับครูประจำวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ตลอดจนนักเรียน ได้ทราบว่ามีตัวแปร 3 ตัว คือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และนิสัยทางการเรียน ที่มีความสัมพันธ์ และสามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้โดยนำไปใช้พัฒนาตัวแปร 3 ตัวดังกล่าว เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ให้ดีหรือเป็นทางบวกให้มากขึ้น
2. เพื่อให้นักเรียนได้ปรับปรุงตนเองให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนประสบความสำเร็จทางการเรียนได้
3. เนื่องจากตัวแปรด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน สามารถพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายได้ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหารหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพกับนักเรียน ซึ่งเป็นวิธีทางหนึ่งในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนให้มีความเข้าอกเข้าใจกัน ตลอดจนสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ศึกษามาแล้ว เช่นการปรับตัวด้านการเรียน
2. ควรศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น
3. ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ และเรียนหนังสือได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เช่น กลุ่มสัมพันธ์ สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงรัง. จิตวิทยาการศึกษาฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา, 2528.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐา, 2521.
- _____. สาระที่เปลี่ยนแปลงของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐา, 2534.
- _____. การวัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ดนตรีและนาฏศิลป์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). กรุงเทพฯ : คุณสมภาลาดพร้าว, 2536.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. วิชาชุดครูประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิชาชุดครู ตอน 3 จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : องค์การคำคุณฐา, 2517.
- กองส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภา. วิชาความรู้เกี่ยวกับดนตรีและนาฏศิลป์ระดับ ประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คุณสมภาลาดพร้าว, 2527.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. "การสืบเนื่องและการถ่ายทอดนาฏศิลป์ไทย," วารสารธรรมศาสตร์ ฉบับพิเศษนาฏศิลป์และดนตรีไทย (2) : 73 - 78 ; 2516.
- จงกล ศตะภูรี. บทบาทของครูที่จะช่วยเด็กวัยรุ่นให้เผชิญปัญหาชีวิต. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2500. อัดสำเนา.
- ฉัตรชัย เฉลิมอิสระชัย. การสร้างแบบวัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะ ความมีน้ำใจนักกีฬา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- เฉลิมพล งามสุทธิ. การสำรวจทัศนคติครูดนตรีและผู้บริหารเกี่ยวกับดนตรีศึกษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาเอก. สหรัฐอเมริกา : มหาวิทยาลัยมิสซูรี โคลัมเบีย, 1980. อัดสำเนา.
- เฉลิมพล ศรีหงษ์ และ เสถียร เหลืองอร่าม. ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง , 2521.
- ไฉน กรองเห็น. ทัศนคติต่อดนตรีไทยของนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิมในสถาบันการผลิตครู จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2527. อัดสำเนา.
- ชัยพร วิชชาวุธ. เอกสารการสอน ชุด วิทยามนุษยศาสตร์กับสังคม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2530.

- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. การวัดทัศนคติ และบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- จิตพร คล้ายพันธ์. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทศบาลศรีนันทาสรรพ์ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. “นักบริหาร : ผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้,” ก้าวสู่ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : องค์กรศิลปการพิมพ์, 2527.
- นภาพร เมฆรักษาวณิช. ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียนทัศนคติในการเรียนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อัดสำเนา.
- นลินี ธรรมอำนาจสุข. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดกรมพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.
- บรรจง สังข์สรวง. การสำรวจทัศนคติและความสนใจทางด้านดนตรีของเด็กวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509. อัดสำเนา.
- ประกายทิพย์ พิชัย. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- ประดินันท์ อุปรมัย. “การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน,” เอกสารการสอนชุดระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สารมวลชน จำกัด, 2523.
- _____. วิทยาการการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิกตอรีเฟอเวอร์พอยท์, 2527.
- ประดิษฐ์ อินทนิล. ทัศนคติต่อดนตรีไทยของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- ประภาพร ธรรมชาติคุณมัย. ความนิยมในศิลปวัฒนธรรมของนักเรียนชาย หญิงชั้น ม.ศ. 3 ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508. อัดสำเนา.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

- ประสาน บริบูรณ์นางกูร. การศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537. อัดสำเนา.
- ปิยะรัตน์ นุชผ่องใส. ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการทดสอบทางจิตวิทยา. ม.ป.ท. ,
2538.
- ผ่องพรรณ บัณฑารณนท์. ความต้องการความช่วยเหลือของนักศึกษาวิทยาลัยครู
มหาสารคามปีการศึกษา 2510 ที่หวังจะได้รับจากบริการแนะแนวของวิทยาลัยครู.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร , 2511.
อัดสำเนา.
- ผุสดี มานพืรพงษ์. การสำรวจความสนใจทางดนตรีของนักเรียนพยาบาลโรงพยาบาลหญิง
ปี 2512. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512. อัดสำเนา.
- แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับพุทธศักราช 2520. หน้า15. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2520.
- พยอม ธีรสร. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- พรรณ (ชุตัย) เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.
- _____ . จิตวิทยาการเรียนการสอน กรุงเทพฯ : บริษัทรวุฒิการพิมพ์ จำกัด, 2532.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 .
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ และทำปกเจริญผล, 2531.
- พิสิทธิ์ ปทุมบาล. ผลของการเข้ากลุ่มแบบ Sensitivity Training ต่อการพัฒนาสัมพันธ
ภาพระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
2532. อัดสำเนา.
- พัชนี วรกวิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด, 2522.
- เพ็ญณี กันตะวงษ์. (ม.ป.ม.) การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เล่ม 3. เอกสารนิเทศ
การศึกษา ฉบับที่ 281. กรุงเทพฯ : ภาคพัฒนาตำรา และเอกสารวิชาการ กรมการ
ฝึกหัดครู.
- ไพบูลย์ อินทวิชา. หลักและวิธีการวัดทัศนคติ. กรุงเทพฯ : กองการวิจัยทางการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.
- มาศสุภา สีสุกอง. พัฒนาการของการศึกษาวิชาดนตรีไทยสมัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

- มณูญ แป้นเจริญ. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาส่วนตัวและปัญหาทางการเรียนของนักศึกษาอาชีวศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.
- เมตตา จินดารัตน์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- ละเมียด ลิ้มอักษร. "สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลทางการศึกษา," ประชากรศึกษา. 27 : 23-28; กุมภาพันธ์ 2519.
- วาสนา พัทธกาสาลี. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของนักเรียน สภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- วิมล หนองพงษ์. ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนองค์รักษ์ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538. อัดสำเนา.
- วิลาศ บุญทองขาว. บรรยากาศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของนักเรียน ครู และผู้บริหาร เขตการศึกษา 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- ศิลปากร, กรม. สภาพชนชั้นชนแผน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา, 2514.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือเกี่ยวกับการสอนลักษณะนิสัย. หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524.
- สมชาย วัฒนกุล. จิตวิทยาวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก : โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2530
- สิริวรรณ ศรีพหล. "รูปแบบการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา," เอกสารการสอนสังคมศึกษา หน่วยที่ 10 - 15. นนทบุรี : สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาในห้องเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2521.
- สุนีย์ ชีรดาการ. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, 2525.

- สุพิชญา ชีระกุล และคนอื่น ๆ. การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิทยาการ, 2524.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สุดฤทัย มุขยวงศา. ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มโดยแนวความคิดแบบพิจารณาความเป็นจริงที่มีต่อนิสัย และทัศนคติในการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- สุวิมล เต่นสุนทร. ตัวแปรด้านจิตวิทยาที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- สุวิมล ว่องวานิช. สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านเชาวน์ปัญญา ปัญหาส่วนตัว และทัศนคติทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- อรรพรรณ บรรจงศิลป์ และ อาภรณ์ มนตรีศาสตร์. หลักการสอนดนตรีนาฏศิลป์ เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย เล่ม 2 หน่วยที่ 8 สาขาศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.
- อัจฉรา วงศ์โสธร และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ของวิชาเรียน และความถนัดในการเรียนภาษาของผู้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษกับความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษตามความสามารถของแต่ละบุคคล. กรุงเทพฯ : สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- Best , John W. Research in Education. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice - Hall, 1981.
- Chickering, Aurthur W. Education and Indentity. San Francisco, Jossey-Bass, 1968.
- Desena, Paul A. " The Role of Consistency in Identifying Characteristics of Three Levels of Achievement," The Personal and Guidance Journal. 43 : 145 - 149 ; October, 1964.
- Edward, Allen Louis. Techniques of Attitude Scale Construction. New York : Appleton - Crofis, 1957.
- Eysenck, H.J. , W. Arnold and R. Meili. Encyclopedia of Psychology. London : Search Press , 1972.
- Foster, Charles K. Psychology of Life Today. Chicago : American Technical Society , 1961.

- Good, Cater V. Dictionary of Education. New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1945.
- Gronlund , N. E. Sociometry in the Classroom. New York : Harper , 1959.
- Holtzman, H.Wayne. Survey of Study Habits and Attitudes. New York : The Psychological Corporation, 1965.
- Kiesler, Charles A. and others. Attitude Change. New York : John Wiley and Sons, 1969.
- Lawrence, Frances. "Student Perception of the Classroom Learning Environment in Biology, Chemistry and Psysics,"Journal of Research in Science Teaching. 13 : 315 - 323 ; 1976.
- Lewin, K. , R. Lippitt and R. White. " Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally Created Social Climate, " Journal of Social Psychology. 10 : 271-299; 1939.
- Likert, Renie. A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago : Rand McNally Company, 1970.
- Maddox, R.How to Study. Greenwich, Connecticut : Fawcett Publication, 1936.
- Moor, Helena. Adult Awareness of the Problem of High School Youth. Boston Univerity, 1957.
- Moskowitz, Mcrle J. General Psychology. Boston : Houghton Mifflin Company, 1969.
- Mouly, George J. Psychology for Effective Teaching. New York : Holt Rinehart and Winstons, 1965.
- Osgood, Charles E. George I. Suci and Percy H. Tannenbaum. The Measurement of Attitude. Urbana : University of Illinois Press, 1957.
- Peris, June. " Some Problems of teaching and Learning with in the Open University," Educational Research. 21 (3) : July, 1980.
- Raven, John C. Guide to Using The Coloured Progressives Matrices. London: H.K.Lewis & Co. Ltd., 1965.
- Rogers, Carl. Freedom to Learn. Columbus, Ohio : Charles E. Merrill, 1969.
- Sartain, Aaron Quinn and others. Psychology : Understanding Human Behavior. 4 th ed. Tokyo : McGraw-Hill Kopakusha, 1973.
- Sherif, Caraly W. and Muzafer Sherif. Attitude : Ego Involvement and Change. New York : John Wiley and Sons, 1969.

- Taylor, H. "The Future of American Education," American Scholar. 18 (1) : 33-4;1949.
- Tyler, Leona E. The Psychology of Human Differences. 3 rd ed. New York : Appleton - Century Co., 1964.
- Thornburg, Hershel D. "Attitudinal Determinants in Holding Drop Out in School," The Journal of Educational Research. 68 : 181 - 185 ; January, 1975.
- Thurstone, L.L. Attitude Theory and Measurement. New York : John Wiley and Sons, 1967.
- _____. Attitude Measurement. Chicago : Rand McNally and Company, 1970.
- Tiedman, S.C. "A Study of Pupil-Teacher Relationships," Journal of Education Research 35 : 657-644; 1942.
- Triandis, Harry C. Attitude and Attitude Change. New York : John Wiley and Sons Inc., 1971.
- Wechsler, David. The Measurement and Appraisal of Adult Intelligence. 4 th ed., Baltimore : The William & Wilkins Company , 1958.
- Withall, John."The Development of A Technique for the Measurement of Social - Emotional Climate in Classroom," The Journal of Experimental Education. 17 : 347 - 361 ; March, 1979.
- Wrenn, C.Gilbert. Study Habits Inventory Stanford : Stanford University Press, 1968.
- Wrenn, C.Gilbert and Robert P.Larsen. Studying Effectively. Stanford : Stanford University Press, 1969.
- Yamane, Taro. Statistics : An Introductory Analysis. 2nd ed. Tokyo : Westtherhill Inc.,1970.
- Yee, Albert H. Social Interraction in Educational Settings. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ที่ ทม 1007/ 3582

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์

เรียน เรียนอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทองธรรมชาติ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง

ประธาน

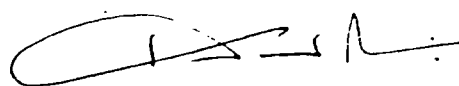
อาจารย์ทัศนากองักดี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอกความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3583

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขออนุมัติ

เรียน เรียนอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทองนพคุณ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง

ประธาน

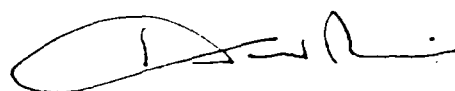
อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขออนุมัติ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3584

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน เรียนอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดพิชัยญาติ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

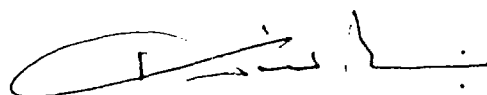
รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง ประธาน

อาจารย์ทัศนากองภักดี กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่ นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3585

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขออนุญาตออกระยะ

เรียน เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเศวตฉัตร

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง

ประธาน

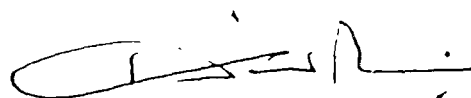
อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขออนุญาตออกระยะ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบคุณในความช่วยเหลือออกระยะใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3586

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนวัดทองเพลง

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง

ประธาน

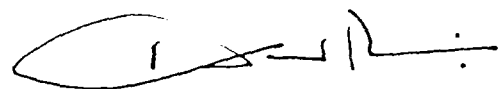
อาจารย์ทัศนากา ทองภักดี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3587

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุวรรณ

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

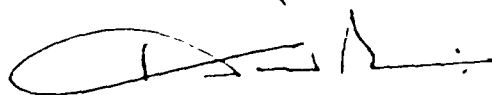
ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์กมลรัตน์	กรีกทอง	ประธาน
อาจารย์ทัศนาก้องภักดี		กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ ทม 1007/ 3588

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

26 พฤศจิกายน 2541

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์

เรียน เรียนผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธาราม

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นางสาวบุปผา ประทีปทอง เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ วิทยานิพนธ์ เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง

ประธาน

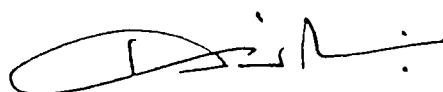
อาจารย์ทัศนาก ทอภักดี

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือน ธันวาคม 2541 - มกราคม 2542 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอ ขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านโปรดให้แก่กนิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถาม

เรื่อง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามตัวแปรด้านส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามตัวแปรด้านนิสัยทางการเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามตัวแปรด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามตัวแปรด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามตัวแปรด้านทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียน นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นได้อย่างอิสระ คำตอบของนักเรียน ไม่มีข้อใดถูกหรือผิดและไม่มีผลกระทบต่อการเรียนแต่อย่างใดในการตอบแบบสอบถาม นักเรียนไม่ต้องลงชื่อของนักเรียน คำตอบทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับไม่มีการเปิดเผยให้ผู้อื่นทราบ

จึงขอความกรุณาให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความรู้สึก และความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดโปรดตอบให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาวบุปผา ประทีปทอง

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามตัวแปรด้านส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามด้านส่วนตัวของนักเรียน เมื่อนักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ให้ครบถ้วน

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. ระดับชั้นที่กำลังเรียน ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพ ☐ รับราชการ ☐ รับจ้าง ☐ รัฐวิสาหกิจ ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ..... ☐ ค้าขาย
4. ผู้ปกครองของนักเรียนมีรายได้.....บาท/เดือน
 - ☐ 12,000 - 16,000 บาท/เดือน
 - ☐ 8,001 - 10,000 บาท/เดือน
 - ☐ 4,000 - 8,000 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามนิสัยในการเรียนของนักเรียน ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนกระทำเป็นประจำเกี่ยวกับการเรียนแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือช่องใดช่องหนึ่งใน 5 ช่อง ดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเป็นประจำทุกครั้ง
จริง	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนเกือบทุกครั้ง
จริงบ้าง	หมายถึง	บางครั้งตรงกับการกระทำของนักเรียน บางครั้งไม่ตรงกับการกระทำของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยครั้งมาก
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ตรงกับการกระทำของนักเรียนน้อยมากจนแทบไม่ตรงเลย

แบบสอบถามนิสัยในการเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
	<u>การแบ่งเวลาในการเรียน</u>					
1	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในแต่ละวันสำหรับอ่านหนังสือเรียน.....					
2	ข้าพเจ้าแบ่งเวลาในการทำการบ้าน.....					
3	เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าใช้เวลาในการทบทวนบทเรียน.....					
4	เมื่อเลิกเรียนข้าพเจ้าใช้เวลาคุยกับเพื่อนมากเกินไป.....					
	<u>ความสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน</u>					
5	ข้าพเจ้าเข้าเรียนสม่ำเสมอ.....					
	<u>การเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา</u>					
6	ข้าพเจ้าเข้าชั้นเรียนตรงตามเวลา.....					
	<u>การทำงานที่ได้รับมอบหมาย</u>					
7	ข้าพเจ้าทำการบ้านที่ได้รับมอบหมายเสร็จส่งทันเวลา.....					
8	ข้าพเจ้าช่วยทำกิจกรรมที่ครูมอบหมาย.....					
9	ข้าพเจ้าทำการบ้านด้วยตนเอง.....					
10	ข้าพเจ้าทำการบ้านกับเพื่อนหลังจากเลิกเรียนแล้ว.....					
	<u>ความตั้งใจเรียน</u>					
11	ข้าพเจ้าเตรียมอ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน..					
12	ข้าพเจ้าสรุปเนื้อหาที่เรียนเพื่อใช้ในการสอบ.....					
13	ข้าพเจ้าเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสอบ.....					
14	ข้าพเจ้าไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือเรียน.....					
15	ข้าพเจ้าอ่านหนังสือพร้อมกับดูโทรทัศน์.....					
16	เวลาเรียนข้าพเจ้าตั้งใจฟังครูสอน.....					
17	ข้าพเจ้าคุยกับเพื่อนขณะเรียนหนังสือ.....					

ข้อที่	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
	<u>ความตั้งใจเรียน</u>					
18	ข้าพเจ้าใจลอยขณะฟังครูสอน.....					
19	ขณะที่ครูสอนข้าพเจ้าคิดเรื่องอื่นนอกเหนือจากเรื่อง ที่ครูสอน.....					
20	เวลาเรียนข้าพเจ้าจดไม่ทันเพราะครูสอนเร็ว.....					
21	ข้าพเจ้าเบื่อวิชาที่ต้องท่องจำ.....					
	<u>การซักถามข้อสงสัยต่อครูทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน</u>					
22	ถ้าข้าพเจ้าไม่เข้าใจสิ่งที่ครูสอนข้าพเจ้าจะซักถามใน ชั้นโม่งเรียนนั้น.....					
23	ข้าพเจ้าขอคำอธิบายเพิ่มเติมจากครูนอกเวลาเรียน..					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความเกี่ยวกับความคาดหวังของบิดามารดา แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่องหนึ่ง ใน 5 ช่อง ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนพอควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนและบางครั้ง ก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามความคาดหวังของบิดามารดา

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
	<u>ประสบความสำเร็จในการเรียนและเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น</u>					
1	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนต่อในระดับสูงกว่านี้.....					
2	บิดามารดาต้องการให้ทำงานรับราชการ.....					
3	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้ามีความรู้มาก ๆ					
4	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนเหมือนอย่างลูกของเพื่อนบ้าน.....					
5	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนพออ่านออกเขียนได้.....					
6	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนสูงกว่าบิดามารดา.....					
7	บิดามารดาไม่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนของข้าพเจ้า.....					
8	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนในสาขาวิชาที่สามารถประกอบอาชีพทำรายได้มาก ๆ <u>มีความประพฤติดีมีจริยธรรม</u>					
9	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้าเป็นคนดี.....					
10	เมื่อข้าพเจ้าทำความผิดบิดามารดาจะไม่ลงโทษ.... <u>มีมารยาทดี</u>					
11	บิดามารดาต้องการให้ข้าพเจ้ามีกิริยามารยาทเรียบร้อย.....					
12	เมื่อข้าพเจ้าพูดไม่สุภาพบิดามารดาจะดักเตือน..... <u>ไม่ติดยาเสพติด</u>					
13	บิดามารดาห้ามไม่ให้ข้าพเจ้าทดลองยาเสพติด...					
14	บิดามารดาสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักโทษของยาเสพติด					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือ ช่องใดช่อง

หนึ่งใน 5 ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับได้แก่

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนจริงมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนจริงพอสมควร
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน และบางครั้งก็ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียน
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อย
จริงน้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความตรงกับข้อเท็จจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

แบบสอบถามสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่ สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	จริง น้อย ที่สุด
	<u>ด้านบรรยากาศทางการเรียน</u>					
	<u>วิธีการสอนของครู</u>					
1	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน.....					
2	ครูใช้สื่อประกอบการสอนได้เข้าใจดี.....					
3	ครูสอนเร็วให้นักเรียนฟังไม่ทัน.....					
4	ครูสามารถสอนสิ่งที่ยากให้เข้าใจได้ง่าย.....					
5	ครูให้ความสนใจใส่ใจในการเรียนของนักเรียนดี....					
6	วิธีการสอนของครูทำให้ข้าพเจ้าสนใจเรียน.....					
7	ครูสอนโดยไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย.....					
8	ครูทบทวนบทเรียนก่อนเริ่มสอนบทเรียนใหม่ทุก ครั้ง.....					
9	ครูบางคนเจ้าระเบียบ.....					
10	ครูสอนตรงกับเนื้อหาที่เรียน.....					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
11	ครูให้จัดงานมากเกินไป.....					
12	เวลาครูสอนพูดเสียงดังฟังชัด.....					
13	ครูอธิบายงานที่ให้นักเรียนทำได้ชัดเจน.....					
14	ครูตรวจการบ้านทุกครั้ง.....					
15	ครูพูดเสียงเบา.....					
	<u>สถานที่เรียน</u>					
16	ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย.....					
17	บริเวณรอบห้องเรียนของนักเรียนมีกลิ่นเหม็นจากโรงอาหาร.....					
18	กลิ่นเหม็นน้ำเน่าเสียจากคลองรอบกวนการเรียนของนักเรียน.....					
19	กลิ่นอาหารจากโรงอาหารทำให้นักเรียนขาดสมาธิในการเรียน.....					
20	บริเวณโรงอาหารไม่สะอาด.....					
21	ห้องเรียนมีความสะอาดสวยงาม.....					
	<u>สื่อและอุปกรณ์การเรียน</u>					
22	ห้องเรียนแต่ละห้องมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ.....					
23	สื่อการสอนของครูทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น.....					
	<u>ด้านสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน</u>					
	<u>การปฏิบัติตน</u>					
24	ครูรับฟังเหตุผลของนักเรียน.....					
25	ครูสนใจนักเรียนทุกคนในห้องเรียน.....					
26	เมื่อนักเรียนเจ็บป่วยครูให้ความดูแลอย่างใกล้ชิด.....					
27	ครูซักถามนักเรียนทุกคนในห้องเรียนอย่างทั่วถึง.....					

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
28	ครูแสดงความรักต่อนักเรียนเท่าเทียมกัน.....					
29	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณไม่เป็นกันเองกับนักเรียนทำให้ไม่กล้าถามครูเมื่อมีข้อสงสัย.....					
30	ครูให้คำแนะนำในการฝึกซ้อมทำท่า..... <u>การปฏิบัติของนักเรียนที่มีต่อครู</u>					
31	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของคุณ.....					
32	ข้าพเจ้าส่งการบ้านที่คุณสั่งทุกครั้ง..... <u>ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อน</u>					
33	เพื่อนให้ข้าพเจ้ายืมหนังสือเรียน.....					
34	เมื่อข้าพเจ้าไม่เข้าใจบทเรียนเพื่อนก็ช่วยอธิบาย...					
35	ข้าพเจ้ามีเพื่อนสนิทที่สามารถปรึกษาหารือเกี่ยวกับการเรียน.....					
36	ข้าพเจ้ามักมีเรื่องทะเลาะกับเพื่อน.....					
37	เพื่อนในห้องคอยเตือนให้ข้าพเจ้าดูหนังสือก่อนสอบ.....					
38	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับเพื่อนสนิทในห้องได้.....					
39	ข้าพเจ้าสามารถปรึกษาปัญหาการเรียนกับเพื่อนในห้องได้.....					
40	ข้าพเจ้ามีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกับเพื่อน.....					
41	ข้าพเจ้ากับเพื่อนทำกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยความสามัคคี.....					
42	ข้าพเจ้ากับเพื่อนไม่เคยทะเลาะกัน.....					
43	เมื่อข้าพเจ้าทำการบ้านไม่ได้เพื่อนช่วยอธิบายให้.....					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามตัวแปรด้านทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นการสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ขอให้

นักเรียนอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วพิจารณาตอบให้ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดคำตอบของนักเรียนจะไม่มีผลต่อคะแนนในวิชาใด ๆ ทั้งสิ้นแต่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อส่วนรวมขอให้นักเรียนตอบด้วยความสบายใจ

ก.ด้านความรู้

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนขอให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วพิจารณาว่าเป็นจริงตามความคิดเห็นของนักเรียนมากน้อยเพียงใด แล้วตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการเพียงข้อละเครื่องหมายเดียวเท่านั้น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นบางครั้งก็ตรงกับความคิดของนักเรียน บ้างและบางครั้งก็ไม่ตรงกับความคิดของนักเรียน
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดของนักเรียนมากที่สุด

แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์

ข้อที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1	การเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ มีความสำคัญสำหรับข้าพเจ้า.....					
2	ข้าพเจ้ามักเลือกฟังดนตรีสากลมากกว่าดนตรีไทย.....					
3	เพลงไทยเดิม มีท่วงทำนองเชื่องช้าทำให้หน้าเบื่อหน่าย.....					
4	ข้าพเจ้าเคยไปร่วมไหว้ครูดนตรีไทย.....					

ข้อที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
5	ดนตรี-นาฏศิลป์ ทำให้ไม่มีชีวิตชีวา.....					
6	การใช้เวลาว่างฟังดนตรีไทยช่วยผ่อนคลาย.....					
7	ผู้แสดงดนตรี-นาฏศิลป์ เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์.....					
8	คนที่ชอบเรียนดนตรี-นาฏศิลป์ ส่วนใหญ่มี อารมณ์เยือกเย็น.....					
9	คนที่ชอบเรียนดนตรี-นาฏศิลป์ส่วนใหญ่เป็น คนโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น.....					
10	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เพราะมี ส่วนช่วยให้มีสมาธิในการเรียนวิชาอื่นด้วย.....					
11	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เพราะ ช่วยส่งเสริมให้มีอารมณ์เยือกเย็น.....					
12	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เพราะ ช่วยขัดเกลานิสัยให้เป็นพลเมืองดี.....					

ข. ด้านความรู้สึก

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือซึ่งตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของนักเรียนโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนบ้างแต่ ไม่มากนัก
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของนักเรียนน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13	ข้าพเจ้ารู้สึกเสียตายนมากถ้าขาดเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์.....					
14	ข้าพเจ้าชอบร้องเพลงไทยทั้งที่รู้ว่ร้องยาก.....					
15	ข้าพเจ้าชอบร้องเพลง.....					
16	ข้าพเจ้ามีความสุขมากเมื่อได้เรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์.....					
17	ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งกับเสียงเพลง.....					
18	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานเมื่อได้เรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์.....					
19	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์.....					
20	ข้าพเจ้าชอบเล่นดนตรีเพราะทำให้สบายใจ.....					
21	ข้าพเจ้าชอบฟังดนตรีเพราะช่วยผ่อนคลายสมองได้.....					
22	ข้าพเจ้าพอใจในการเรียนดนตรี-นาฏศิลป์ เพราะจัดสถานที่เรียนเป็นสัดส่วน.....					
23	ข้าพเจ้ามีความพอใจกับการที่ครูจัดเตรียม สื่อ-อุปกรณ์ในการเรียนการสอนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์					
24	ข้าพเจ้าชอบที่ครูอธิบายชัดเจนเข้าใจง่าย.....					
25	ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์.....					
26	ข้าพเจ้าพอใจกับการที่ครูสรุปเมื่อสิ้นสุดการสอน.....					
27	ข้าพเจ้าพอใจกับการเรียนขับร้องเพลงไทยโดยให้ครูสอนทีละวรรค.....					
28	ข้าพเจ้าชอบเรียนการขับร้องเพลงไทยโดยให้ครูสอนจบทั้งหมดเพลงในคราวเดียว.....					
29	ข้าพเจ้าพอใจกับการเรียนขับร้องเพลงไทยโดยครูร้องให้ฟัง.....					
30	ข้าพเจ้าชอบเรียนขับร้องเพลงไทยโดยครูเปิดเครื่องบันทึกเสียง(เทป)ให้ฟัง.....					

ข้อที่	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31	ข้าพเจ้าชอบช่วยครูจัดเก็บสื่อ-อุปกรณ์การสอนดนตรี-นาฏศิลป์หลังจากเรียนเสร็จ.....					
32	ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้มีโอกาสไปแสดงดนตรีไทยในโอกาสต่าง ๆ					
33	ข้าพเจ้าพอใจกับการทดสอบ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์					

ค. ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม

คำชี้แจง ให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่งทางขวามือซึ่งตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนในด้านการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เป็นประจำ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ่อยมาก แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนบ้าง และบางครั้งก็ไม่ตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียน
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้น หรืออาจเกิดขึ้นในอนาคตของนักเรียนน้อยครั้งจนเกือบจะไม่เกิดขึ้นเลย

ข้อที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
34	เมื่อได้ยินเสียงดนตรีที่ครูสอนข้าพเจ้าจะร้องตาม.....					
35	เมื่อได้ยินเสียงเพลงที่ครูสอนข้าพเจ้าจะร้องตาม.....					
36	ข้าพเจ้ามักได้รับเลือกให้เป็นผู้ร้องอวยพรในงานพิธีต่าง ๆ.....					
37	ข้าพเจ้าแข่งขันประกวดร้องเพลงที่ โรงเรียน.....					
38	ข้าพเจ้าฝึกร้องเพลงที่ครูสอนด้วยตนเองทุกครั้งที่มีความว่าง.....					
39	ข้าพเจ้าใช้เวลาในการฝึกร้องเพลงเป็นเวลานาน					
40	ข้าพเจ้าไม่เคยขาดเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์เลย ถ้าไม่จำเป็น.....					
41	ข้าพเจ้าฝึกฝนทำรำประกอบเพลงอย่างไม่ย่อท้อ.....					
42	ข้าพเจ้าพยายามฝึกฝนเล่นดนตรีอย่างหนัก แม้จะเป็นเพลงที่ยาก.....					
43	ข้าพเจ้าฝึกหัดร้องเพลงกับครูที่โรงเรียนเมื่อมีความว่าง.....					
44	ข้าพเจ้าร้องเพลงได้ถูกต้องเพราะครูสอนดี...					
45	ข้าพเจ้าคิดทำประกอบเพลงแบบใหม่ ด้วยตนเอง.....					
46	ข้าพเจ้าชอบดูรายการเพลง แล้วก็นำมาดัดแปลงแบบการเต้นเป็นของตัวเอง.....					
47	โรงเรียนเคยพาข้าพเจ้าไปดูการแสดงประกอบดนตรีไทยตามสถานที่ต่าง ๆ.....					
48	ข้าพเจ้าชอบอ่านหนังสือบทความเกี่ยวกับดนตรี-นาฏศิลป์.....					

ข้อที่	ข้อความ	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
49	หลังจากที่ครูสาธิตทำท่าแล้วข้าพเจ้าสามารถปฏิบัติตามได้ทันที.....					
50	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามเกี่ยวกับท่าท่าที่นักเรียนสงสัย.....					

ภาคผนวก ข

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามนั้สัยในการเรียน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.55
2	4.79
3	3.36
4	2.56
5	2.04
6	2.72
7	2.04
8	3.40
9	2.72
10	3.67
11	2.13
12	3.27
13	3.36
14	2.07
15	2.31
16	4.26
17	3.24
18	3.90
19	5.17
20	2.28
21	2.41
22	4.16
23	4.43

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.7017

ตาราง 8 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	5.00
2	2.41
3	4.46
4	4.04
5	2.61
6	2.61
7	2.11
8	6.59
9	4.18
10	2.91
11	3.97
12	4.44
13	3.11
14	4.29

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.60

ตาราง 9 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.12
2	3.38
3	2.50
4	3.88
5	2.71
6	2.14
7	2.15
8	2.35
9	2.73
10	2.12
11	4.58
12	4.53
13	3.09
14	3.99
15	2.49
16	2.41
17	2.03
18	2.42
19	3.63
20	2.66
21	2.78
22	3.97
23	2.24
24	3.68
25	1.98
26	3.44
27	2.06

ตาราง 9 (ต่อ)

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
28	1.85
29	3.95
30	2.53
31	2.21
32	3.70
33	2.93
34	3.51
35	4.79
36	4.10
37	4.39
38	2.26
39	3.46
40	2.64
41	2.38
42	3.99
43	4.00

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8426

ตาราง 10 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี
นาฏศิลป์

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.36
2	2.38
3	2.49
4	2.36
5	2.04
6	3.29
7	7.33
8	2.70
9	2.71
10	3.42
11	3.74
12	3.94
13	5.99
14	5.83
15	3.08
16	4.73
17	4.76
18	6.18
19	4.92
20	6.40
21	3.92
22	3.89
23	6.92
24	3.10
25	4.32
26	2.46
27	2.09

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (t)
28	4.74
29	4.62
30	6.07
31	3.86
32	6.48
33	5.63
34	4.34
35	3.57
36	4.91
37	5.28
38	3.52
39	3.71
40	3.75
41	4.01
42	6.11
43	5.98
44	4.92
45	4.54
46	3.71
47	3.26
48	3.73
49	2.58
50	2.48

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9017

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวบุปผา ประทีปทอง
วัน เดือน ปี เกิด	6 กันยายน พุทธศักราช 2516
สถานที่เกิด	27 หมู่ 9 ตำบลบ้านชี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	125 ถนนทรงวาด แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร 10100 โทร 223 - 6838
ตำแหน่ง	อาจารย์ 1 ระดับ 3
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดพิชัยญาติ แขวงสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600 โทร 437 - 3768
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนบ้านชีวิทยา จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2536	ค.บ. จากสถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
พ.ศ. 2542	กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นุปผา ประทีปทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
พฤษภาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว นิสัยทางการเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง สิ่งแวดล้อมทางการเรียน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2541 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จำนวน 624 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 299 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ซึ่งแบ่งเป็น 6 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านส่วนตัว ตอนที่ 2 แบบทดสอบเชาวน์ปัญญา ตอนที่ 3 แบบสอบถามนิสัยทางการเรียน ตอนที่ 4 แบบสอบถามความคาดหวังของผู้ปกครอง ตอนที่ 5 แบบสอบถามด้านสิ่งแวดล้อมทางการเรียน และตอนที่ 6 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรนิสัยทางการเรียน (X_{18}) บรรยากาศการเรียนการสอน (X_{20}) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X_{21}) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{22}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรขนาดของโรงเรียนทุกขนาด ($X_1 - X_2$) เพศทั้งชายและหญิง ($X_3 - X_4$) ระดับชั้นที่ศึกษาทุกระดับ ($X_5 - X_6$) อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองทุกอาชีพ ($X_7 - X_{11}$) ฐานะทางเศรษฐกิจทุกด้าน ($X_{12} - X_{14}$) ระดับเชาวน์ปัญญาทุกระดับ ($X_{15} - X_{17}$) และความคาดหวังของผู้ปกครอง (X_{19}) ไม่พบความสัมพันธ์ กับทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์
2. ตัวแปรที่ส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยเรียงลำดับตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน (X_{21}) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน (X_{22}) และนิสัยทางการเรียน (X_{18}) ตามลำดับโดยตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของทัศนคติต่อการเรียนนิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนได้ร้อยละ 15.10

ในการสร้างสมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 91.54 + .666 X_{21} + .582 X_{22} + .183 X_{18}$$

สมการพยากรณ์ทัศนคติต่อการเรียนวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร โดยใช้คะแนนมาตรฐาน

$$Z = .222 X_{21} + .172 X_{22} + .096 X_{18}$$

VARIABLES RELATED TO ATTITUDE TOWARDS MUSIC-DANCING SUBJECTS
OF HIGHER ELEMENTARY STUDENTS OF ELENENTARY SCHOOLS UNDER
BANGKOK METROPOLIS IN KHET KLONG SAN,BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
BUPHA PRATEEPTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirat University
May 1999

The purposes of this research were to investigate the variables related to attitude towards music-dancing subjects of higher elementary students of elementary schools under Bangkok metropolis in Khet Klong San, Bangkok. These variables were divided into three dimensions; first dimension were personal factors such as gender, class level, parental economic, parental's expectation and learning habit, parental factors, classroom atmosphere and second dimension was size of school; middle schools and small schools. The 624 subjects of prathom sukka V and VI students ; 299 males and 325 females of the lower secondary school in Khet Khlon San Bangkok in the academic year 1998. They were randomly selected by stratified random sampling from the population. The instrument were questionnaires of variables related to attitude towards music-dancing subject that learning habit questionnaires, parental's expectation, intelligence quotient level classroom atmosphere and attitude towards music-dancing subjects questionnaire. The data were analyzed by the Pearson Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were as follows :

1. There were significantly positive relationships among learning habit(X_{18}) , the classroom atmosphere, Student-teacher relationships(X_{21}) , relationships with friends(X_{22}) and attitude towards music-dancing subjects at .05 level. There were no relationships among size of school(X_1 - X_2) , gender(X_3 - X_4) , class level(X_5 - X_6) , parental factors(X_7 - X_{11}) , parental economic(X_{12} - X_{14}) , intelligence quotient level(X_{15} - X_{17}) , parental's expectation(X_{19})

2. The attitude towards music-dancing subjects could be significantly predicted about percentage of 15.10 from the most to the least were student relationships(X_{21}) by the following relationships with friends(X_{22}) and learning habit(X_{18})

3. The following equation proved significantly to be predictors of the attitude towards music-dancing subjects at .05 level;

In term of raw scores were:

$$\hat{Y} = 91.54 + .666X_{21} + .582 X_{22} + .183X_{18}$$

In term of standard scores were:

$$Z = .222X_{21} + .172X_{22} + .096X_{18}$$